

LA GUERRA I LA INTERNACIONAL

Lev Trotski

(1914)

Versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@terra.es - des de: *La guerra y la Internacional*, Ediciones El Siglo, Buenos Aires, 1973¹

Índex:

Introducció a l'estudi del bolxevisme,	pàgina 2
La qüestió balcànica,	pàgina 8
Àustria-Hongria,	pàgina 15
La guerra contra el tsarisme,	pàgina 21
La guerra contra Occident,	pàgina 28
La guerra de defensa,	pàgina 34
Què tenen a veure els socialistes amb les guerres capitalistes?,	pàgina 43
El col·lapse de la Internacional,	pàgina 52
Oportunisme socialista,	pàgina 56
L'ocàs de l'esperit revolucionari,	pàgina 62
Imperialisme de la classe treballadora,	pàgina 65
L'època revolucionària,	pàgina 68

¹ Reproduïm la “nota del editor” d’aquesta edició. “El libro que aquí presentamos está tomado de la primera edición en idioma español publicada por Ediciones Éxito, Madrid, 1919, aparecida bajo el título *El bolchevismo ante la guerra y la paz del mundo* y traducida por Vicente Gay, que en la edición original prologaba extensamente el libro. Hemos omitido esta introducción y corregido a fondo la traducción, optando finalmente por modificar el título de la edición española y adoptar el de *La guerra y la Internacional*, más acorde con el espíritu de su contenido.” Malgrat això la versió castellana continua presentant frases no clares que hem tractat de millorar. El llibre va ser escrit en 1914 per Trotski durant la seua forçada residència de dos mesos a Zuric, aqueix mateix any començà a publicar-se en rus com una sèrie d’articles a la revista *Golos* que Martov editava en París. En aquesta traducció no hem seguit l’ordre, equivocament, de les notes de l’edició castellana. (Nota del traductor)

INTRODUCCIO A L'ESTUDI DEL BOLXEVISME

Les forces productives que el capitalisme desenvolupà han desbordat els límits de l'Estat.

L'Estat nacional, la forma política actual, és massa estreta per a l'explotació d'aqueixes forces productives. I, per açò, la tendència natural del nostre sistema econòmic cerca trencar els límits de l'Estat. El globus sencer (la terra i el mar, la superfície i també la plataforma submarina) s'ha convertit en un gran taller econòmic, les diverses parts del qual estan reunides inseparablement entre si.

Aquest treball ha estat fet pel capitalisme. Però, en fer-lo, els estats capitalistes foren arrossegats a la lluita pel predomini del món que engegà el sistema econòmic capitalista en profit dels interessos de la burgesia de cada país. El que la política imperialista ha demostrat, abans que res, és que el vell Estat nacional creat en les revolucions i guerres de 1785-1815, 1848-1859, 1864-1866 i 1870, ha sobreviscut i és avui en dia un obstacle intolerable per al desenvolupament econòmic.

La present guerra és en el fons una revolta de les forces productives contra la forma política de nació i Estat. I açò significa l'esfondrament de l'Estat nacional com una unitat econòmica independent.

La nació ha de continuar existint com un fet cultural, ideològic i psicològic, però ha estat privada de les seues bases econòmiques. Tota disquisició sobre l'actual sangós xoc en el sentit que és una acció de defensa nacional, és o bé hipocresia o bé ceguesa. El significat real i objectiu de la guerra és, per contra, l'anihilament dels actuals centres nacionals econòmics i la seua substitució per una economia mundial. Però el camí que els governs proposen per a resoldre el problema de l'imperialisme no és a través de la intel·ligent i organitzada cooperació de tots els productors de la humanitat, sinó la seua realització per mitjà de l'explotació del sistema econòmic mundial per la classe capitalista del país victoriós, la qual serà així transformada de gran poder nacional en poder mundial.

La guerra proclama la caiguda de l'Estat nacional al mateix temps que la caiguda del sistema capitalista d'economia. Mitjançant l'Estat nacional el capitalisme ha revolucionat completament el sistema econòmic del món. Ha repartit tota la terra entre les oligarquies dels grans poders, al voltant de les quals estaven agrupats els estats satèl·lits i les petites nacions que vivien al marge de les rivalitats de les grans. El desenvolupament futur de l'economia mundial sobre la base capitalista significa una lluita sense treva per nous camps

d'exploració capitalista, els quals han de ser obtinguts d'una mateixa font: la terra. La rivalitat econòmica, davall la bandera del militarisme, està acompanyada pel robatori i la destrucció, els quals violen els principis més elementals de l'economia humana. La producció mundial es revolta no sols contra la confusió produïda per divisions nacionals i d'Estat, sinó també contra l'organització econòmica capitalista, esdevinguda avui en dia en un gran caos de desorganització.

La guerra de 1914 és la més colossal caiguda en la història d'un sistema econòmic destruït per les seues pròpies contradiccions internes.

Totes les forces històriques la tasca de les quals ha estat de guiar a la societat burgesa, parlar en el seu nom i explotar, han declarat la seua fallida històrica en aquesta guerra. Aqueixes forces defenien el sistema capitalista com un sistema de civilització humana, i la catàstrofe sorgida d'aquest sistema és principalment llur catàstrofe. La primera onada d'esdeveniments exaltà els governs nacionals i els exercits a un nivell mai abastat. De moment les nacions es van ubicar al voltant d'ells. Però el que serà terrible serà l'aixafament dels governs, quan els pobles, ensordits pel tronar dels canons, s'adonen, en tota la seua veritat i horror, dels esdeveniments que en aquest moment es desenrotllen.

La reacció revolucionària de les masses serà més poderosa com més gran siga el cataclisme que la Història descarrega sobre elles.

El capitalisme ha creat les condicions materials d'un nou sistema econòmic socialista. L'imperialisme ha menat les nacions capitalistes a aqueix caos històric. La guerra de 1914 mostra el camí per a sortir d'aquest caos, impulsant violentament el proletariat vers el camí de la revolució.

Per als països d'Europa econòmicament endarrerits la guerra porta aparellats, en primer lloc, problemes primaris d'origen històric, problemes de democràcia i unitat nacional. Açò és el que ocorre en gran manera en el cas del poble rus, Àustria-Hongria i la Península Balcànica.

Però aquestes tardanes qüestions històriques, que van ser llegades a l'època actual com una herència del passat, no alteren el caràcter essencial dels esdeveniments. No són les aspiracions dels serbis, polonesos, romanesos o finlandesos que han mobilitzat a 25 milions de soldats i els han portat als camps de batalla sinó els interessos imperialistes de la burgesia de les grans potències. És l'imperialisme qui ha regirat totalment el *status quo* europeu mantingut durant 45 anys, i qui ha alçat vells problemes que la revolució burgesa va demostrar no poder resoldre.

Inclús en l'època actual és totalment impossible tractar aquestes qüestions entre les potències.

La seua naturalesa no té caràcter independent. La creació de relacions normals de vida nacional i desenvolupament econòmic en la Península Balcànica és inadmissible si el tsarisme i Àustria-Hongria segueixen existint. El tsarisme és ara l'indispensable magatzem militar per a l'imperialisme financer de França i el poder colonial conservador d'Anglaterra. Àustria-Hongria és el principal suport de l'imperialisme alemany. La guerra, encara que originada per xocs entre famílies privades, entre els nacionalistes i terroristes serbis i la policia política dels Habsburg, molt aviat revelà el seu vertader i fonamental caràcter: una lluita de vida o mort entre Alemanya i Anglaterra. Mentre els ximplers i hipòcrites parlen de defensa, de llibertat nacional i independència, la guerra angloalemanya es fa, vertaderament, a favor de la llibertat d'explotació imperialista dels pobles de l'Índia i d'Egipte, d'una banda, i del repartiment imperialista dels pobles de la terra per l'altra.

Alemanya començà el seu desenvolupament capitalista sobre una base nacional i amb la destrucció de l'hegemonia continental de França en l'any 1870-1871. Ara que el desenvolupament de la industrial alemanya sobre una base nacional l'ha convertida en el primer poder capitalista del món, entra col·lisió amb l'hegemonia d'Anglaterra en el curs del seu desenrotllament ulterior. La completa i il·limitada dominació del continent europeu li sembla a Alemanya el indispensable requisit de l'esfondrament de la seua enemiga mundial. Per açò, allò primer que l'Alemanya imperialista inscriu en el seu programa és la creació d'una lliga de nacions de l'Europa central; Alemanya, Àustria-Hongria, la Península Balcànica i Turquia, Holanda, els Països Escandinaus, Suïssa, Itàlia i, si fóra possible, les debilitades França, Espanya i Portugal, serviran per a constituir una unió econòmica i militar, una gran Alemanya sota l'hegemonia de l'actual Estat alemany.

Aquest programa, que ha estat acuradament elaborat pels economistes, polítics, juristes i diplomàtics de l'imperialisme alemany i portat a la realitat pels seus estratèges, és la prova més clara i la més eloqüent expressió del fet que el capitalisme s'ha estès més enllà dels seus límits de l'Estat nacional i es sent limitat de manera intolerable dins de les seues fronteres. El gran poder nacional ha d'acabar, i en el seu lloc ha de sorgir el poder mundial imperialista.

En aquestes circumstàncies històriques, la classe treballadora, el proletariat, no pot tenir interès en defensar la supervivència de l'antiquada "pàtria" nacional, que s'ha convertit en el principal obstacle per al desenvolupament econòmic. La tasca del proletariat és crear una pàtria molt més poderosa, amb molta més força de resistència: *els Estats Units republicans d'Europa*, com a base dels Estats

Units del món.

L'únic camí pel qual el proletariat pot enfrontar el capitalisme imperialista és oposant-li, com a programa pràctic del dia, l'organització socialista de l'economia mundial.

La guerra és el mètode pel qual el capitalisme, al cim del seu desenvolupament, busca la solució de les seues insalvables contradiccions. A aquest mètode, el proletariat ha d'oposar-li el seu propi mètode: el de la revolució social.

La qüestió balcànica i la de l'esfondrament del tsarisme, que ens planteja l'Europa d'ahir, només per un camí revolucionari pot ésser resolt, en unió amb el problema de l'Europa unida del demà. La immediata i urgent tasca de la socialdemocràcia russa, a la qual l'autor pertany, és la lluita contra el tsarisme.

Allò que el tsarisme cerca primer que res a Àustria-Hongria i els Balcans és un mercat per als seus mètodes polítics de saqueig, robatori i actes de violència. La burgesia russa, continuant el camí dels seus radicals intel·lectuals, s'ha desmoralitzat totalment amb el tremend creixement de la indústria en els darrers cinc anys, i ha entrat en un sangós acord amb la dinastia, la qual ha d'assegurar als impacients capitalistes russos la seua part en el botí mundial per nous robatoris terrestres. Mentre el tsarisme assaltava i devastava Galítzia privant-la fins dels esquinçalls i penjolls de llibertat que li havien garantit els Habsburg, mentre desmembrava a la infortunada Pèrsia, i des del racó del Bòsfor tractava de nugar la corda al voltant del coll dels pobles balcànics, deixava al liberalisme, al que menyspreava, la tasca d'ocultar els seus robatoris, alhora que s'entretenia en repugnants declaracions sobre la defensa de Bèlgica i França. L'any 1914 assenyala la completa fallida del liberalisme rus i fa del proletariat rus l'únic campió de la guerra d'alliberament. Açò converteix definitivament a la revolució russa en una part integral de la revolució social del proletariat europeu.

En la nostra guerra contra el tsarisme, en què mai hem conegut una treva "nacional", mai no cercarem l'ajuda del militarisme dels Habsburg ni dels Hohenzollern, ni ara tampoc el busquem. Conservem una visió revolucionària prou clara com per a saber com repugnava la idea de la destrucció del tsarisme a l'imperialisme alemany. El tsarisme ha estat el seu millor aliat en la frontera oriental. Està unit a d'ell per vincles d'estructura social i fins històrics. Encara que no fóra així i es pogués assegurar que per exigències de les operacions militars, l'imperialisme alemany dirigirà els seus colps contra el tsarisme, perjudicant els seus propis interessos polítics, fins en tal cas, força improbable, ens negaríem a considerar els Hohenzollern com un aliat per simpatia o per identitat de fins immediats. El destí de la revolució russa està tan

inseparablement lligat amb el destí del socialisme europeu i nosaltres, socialistes russos, som tan fermes en el terreny de l'internacionalisme, que no podem, no devem, ni per un moment, acariciar la idea de comprar la dubtosa llibertat de Rússia per la segura llibertat de Bèlgica i França i (el que és més important inclús) inocular al proletariat alemany i austrohongarès el virus de l'imperialisme.

Estem units per molts llaços a la democràcia alemanya. Tots hem passat per l'escola socialista alemanya i après lliçons, tant dels seus èxits com de les seues equivocacions. La socialdemocràcia alemanya va ser per a nosaltres no sols un partit de la Internacional, fou el partit per excel·lència. Sempre hem conservat i enfortit el llaç fraternal que ens uneix a la socialdemocràcia austrohongaresa. D'altra banda, sempre hem sentit orgull pel fet d'haver cooperat per a guanyar el dret polític a Àustria i despertar tendències revolucionàries en la classe treballadora alemanya. Açò costà més d'una gota de sang, hem acceptat sense vacil·lar l'ajuda moral i material del nostre vell germà, que es va batre pels mateixos fins que nosaltres de l'altra banda de la nostra frontera occidental.

Precisament per aquest respecte pel passat i, fins i tot més encara, pel futur, el qual ha d'unir a la classe treballadora de Rússia amb la classe treballadora d'Alemanya i Àustria, és pel que nosaltres, indignats, refusen l'ajuda "alliberadora" que ens oferia l'imperialisme alemany en una caixa de municions de Krupp amb el beneplàcit (ai!) del socialisme alemany. I esperem que la protesta indignada del socialisme rus siga prou forta com per a ser escoltada en Berlín i Viena.

L'esfondrament de la Segona Internacional és un fet tràgic, i seria ceguesa o covardia tancar els ulls davant d'ell. La posició adoptada pels francesos i per una gran part del socialisme anglès obeeix en gran part a aquesta caiguda, al igual que la posició de la socialdemocràcia alemanya i austríaca. Si el present treball es dirigeix principalment a la socialdemocràcia alemanya, només és perquè el partit alemany era el més fort, de més influència i, en principi, el membre més bàsic del món socialista. Llur històrica capitulació revela clarament les causes de la caiguda de la Segona Internacional.

A primera vista, pot semblar que les probabilitats socialrevolucionàries del futur són en general il·lusòries. La insolvència dels vells partits socialistes ha vingut a ser catastròficament aparent. ¿Perquè hauríem de tenir fe en la futura acció del socialisme? L'escepticisme, encara que és molt natural, condueix, no obstant, a una conclusió errònia, perquè deixa de banda la bona voluntat de la història, així com altres vegades ens hem inclinat a ignorar la seua mala voluntat, la qual s'ha demostrat tan cruelment ara amb el destí que li ha cabut a la Internacional.

La guerra present assenyala l'esfondrament dels estats nacionals. Els partits socialistes de l'època que ara conclou van ser partits nacionals, quedaren capturats en l'engranatge dels estats nacionals amb totes les diferents parts de les seues organitzacions, amb totes les seues activitats i amb la seua psicologia. En oposició a les solemnes declaracions en els seus congressos, s'aixecaren en defensa de l'Estat conservador quan l'imperialisme, crescut en el sòl nacional, començà a demolir les antiquades barreres nacionals. I en la seua històrica caiguda, els estats nacionals també van arrossegar amb d'ells als partits socialistes nacionals.

No és el socialisme que s'ha vingut a baix sinó la seua temporalment històrica forma externa. La idea revolucionària comença a viure novament, llençant la seua vella i rígida closca. Aquesta closca està feta d'éssers humans, de tota una generació de socialistes que s'han petrificat en abnegació i en treballs d'agitació i organització o durant un període de diverses dècades de reacció política i han caigut dins dels hàbits i opinions de l'oportunisme nacional o possibilisme. Tots els esforços per tal de salvar la Internacional sobre la vella base, per mitjà de mètodes diplomàtics personals i concessions mútues, no ofereixen cap esperança. El vell talp de la història està ara excavant els seus passadissos massa bé i ningú té el poder de detenir-lo.

Així com els estats nacionals s'han convertit en un obstacle per a el desenvolupament de les forces productives, també els vells partits socialistes s'han convertit en el principal impediment per al moviment revolucionari de la classe treballadora. Calgué que demostraren fins a la sacietat el seu endarreriment extrem, que desacreditaren els seus mètodes, completament inadequats i rígids i portaren la vergonya i l'horror del desacord nacional sobre el proletariat perquè la classe treballadora pogués emancipar-se, a traves d'aqueixes terribles desil·lusions, dels prejudicis i hàbits d'esclavitud del període de preparació i, finalment, esdevingués en allò que la veu de la història està ara proclamant: la classe revolucionària batent-se pel poder.

La segona internacional no ha existit debades. Va complir un gran treball cultural mai no va haver-hi quelcom igual en la història. Educà i unificà les classes oprimides. El proletariat no necessita ara començar pel principi. Entra en el nou camí, però no amb les mans buides. L'època passada li ha llegat un ric arsenal d'idees. Li ha llegat les armes de la crítica. La nova època li ensenyarà al proletariat a combinar les velles armes de la crítica amb la nova crítica de les armes.

Aquest llibre fou escrit amb apressadament, en condicions molt poc favorables per a un treball sistemàtic. Una gran part està dedicat a la vella Internacional que s'ha esfondrat. Però tot el llibre, des de la primera a la última pàgina, ha

estat escrit amb la idea de la nova Internacional constantment en el pensament: la nova Internacional que ha d'aixecar-se de l'actual cataclisme mundial, la Internacional del darrer conflicte i de la victòria final.

Lev Trotski

LA QÜESTIÓ BALCÀNICA

“La present guerra, per estar entaulada contra el tsarisme rus i el seus vassalls, es troba dominada per una idea històrica. L'ímpetu d'aquesta gran idea històrica consagra els camps de batalla de Polònia i de l'Est de Rússia. El tro del canó, el martelleig de les metralladores i l'empenta de la cavalleria, tot contribueix a l'enfortiment del programa democràtic per a l'alliberament de les nacions. Si el tsarisme, aliat amb els poders capitalistes de França i amb una *nació de quincallaires* sense escrúpols, no hagués aconseguit sufocar la revolució de 1905, l'actual matança entre les nacions hauria pogut ser evitada.

“Una Rússia democràtica no hauria consentit portar a terme aquesta guerra fútil i sense escrúpols. Les grans idees de llibertat i de justícia parlen ara el persuasiu llenguatge de les metralladores i de l'espasa, i tot cor susceptible de simpatia per les causes justes i humanes només pot desitjar que el poder del tsarisme siga destruït d'una vegada per a sempre, i que les oprimides nacionalitats de Rússia puguen inclús tenir el dret a disposar dels seus destins.”

La cita anterior es del *Nepszawa* del 31 d'agost de 1914, l'òrgan oficial del Partit Socialista Hongarès. Hongria és el país la vida interna del qual es basteix sobre la base de l'opressió d'una minoria nacional, sobre l'esclavitud de les classes treballadores i sobre el parasitisme oficial i la usura de la casta governant dels grans terratinents. És el país en què homes semblants a Tisza, són amos de la situació, embolicats en anyins del agrarisme, però que procedeixen com a bandits polítics. En una paraula: Hongria es el país més semblant a la Rússia governada pel tsarisme.

Aquesta afirmació, que és més ajustada que la feta pel *Nepszawa*, l'òrgan socialista d'Hongria, ¿provocaria un clamor d'entusiasme davant de l'alliberadora missió dels exèrcits d'Alemanya i Àustria-Hongria? ¿Qui, que no fóra el comte Tisza, sentiria la crida a favor de “l'enfortiment del programa democràtic per a l'alliberament de les nacions”? ¿Qui podia aparèixer per a mantindre molt alts els principis eters de la llei i la justícia a Europa, sinó la turba de governants de Budapest i els desacreditats “panamistes”? ¿Que potser havia de confiar-se tal missió a la diplomàcia sense escrúpols de la “pèrfida Albió”, la nació de quincallaires?

La rialla reemplaça a la indignació. La tràgica inconsistència de la política seguida per la Internacional no sols assoleix el seu punt culminant en els articles del pobre *Nepszawa*; ells ens desarmen amb el seu humorisme.

La sèrie actual d'esdeveniments comença amb l'*ultimàtum* dirigit a Sèrbia per Àustria-Hongria. En aquest assumpte no existia la més mínima raó perquè la socialdemocràcia internacional prengués sota la seua protecció les intrigues dels serbis o qualsevol de les insignificants dinasties de la península balcànica. Tots ells tractaven d'ocultar les seues aventures polítiques davall el mantell de les aspiracions nacionals. I molt menys motiu tenim per a deixar-nos endur per un arravatament d'indignació moral, pel fet que un jove fanàtic serbi respongués a la política covarda, criminal i vil de les autoritats governatives de Viena i Budapest amb un sangonós assassinat².

No ens cap el menor dubte d'una cosa; que en la discussió entre la monarquia del Danubi i el govern de Sèrbia, el dret històric, és a dir el dret d'autodeterminació, estava de part de Sèrbia a semblança del que passava amb el dret d'Itàlia en l'any 1859. Darrere del duel entre els canalles polítics imperials i els terroristes de Belgrad, s'oculta un sentit més profund que les meres ànsies dels Karajorgevich o els crims de la diplomàcia del tsar. D'una banda, estava l'exigència imperialista d'un estat nacional que ha perdut la seua vitalitat, i, de l'altra, el desig de la nació sèrbia desmembrada de reintegrar-se ella mateixa en una fusió nacional i arribar a ser un Estat amb plenitud de drets.

I per a d'açò ens hem assegut tant de temps en l'escola del socialisme? Per a oblidar les tres primeres lletres de l'alfabet democràtic? Aquesta falta absoluta de memòria es posa de manifest només després del 4 d'agost. Fins aqueixa data funesta els marxistes alemanys van demostrar que coneixien molt bé què ocorria en el sud-est d'Europa.

El 3 de juliol de 1914, després de l'assassinat de Sarajevo, escrivia el *Vorwärts*:

“La revolució burgesa dels eslaus del sud es troba en el seu apogeu i el tret de Sarajevo, tanmateix ser en si mateix un acte salvatge, sense sentit, és com un capítol important d'aquesta revolució, tant com les batalles per mitjà de les

² És digne de fer notar que aquests oportunistes socialistes austríacs i alemanys es troben moralment indignats pel “traïdor assassinat de Sarajevo”. I encara simpatitzen amb els terroristes russos, molt més que nosaltres els socialdemòcrates, que estem oposats, en principi, al mètode terrorista. Sotaiguats en el seu xovinisme no se n'adonen que l'infortunat terrorista serbi Garbillo Princip, representa precisament el mateix principi nacional que Sand, el terrorista alemany. ¿Què potser voldran demanar-nos que transferim nostres simpaties de Sand a Kotzebue? ¿O potser aquests eunucs serien capaços d'aconsellar als suïssos la demolició del monument erigit a l'assassí Tell i reemplaçar-lo amb un monument al governador austríac Gessler, un dels precursors de l'arxiduc assassinat?

quals els búlgars, serbis i montenegrins alliberaven la població de Macedònia del jou de l'exploració feudal dels turcs. ¿Que té d'estrany que els sudeslaus d'Àustria-Hongria posen amb vehemència la seua mirada en els seus germans de raça del regne de Sèrbia? Els serbis han assolit en el seu país el punt culminant a què un poble pot arribar en el present ordre social. I tots els que portaven el nom de serbis o croats, a Viena o Budapest, eren tractats a colps de puny i puntades de peu, se'ls aplicava la llei marcial i eren empresonats... Hi ha allí set milions i mig de sudeslaus, els quals, a conseqüència de les victòries en els Balcans, han augmentat més que mai en audàcia, exigint els seus drets polítics. I si el tron imperial d'Àustria continua resistint el seu impacte, s'esfondrarà, i tot l'Imperi, amb el qual nosaltres hem enllaçat els nostres destins, es trencarà en trossos. L'evolució històrica demostra que semblants revolucions nacionals van sempre dretes a la victòria.”

Si la socialdemocràcia internacionalista, al costat del seu sector serbi, oferia una inflexible resistència a les reclamacions nacionals de Sèrbia, no era certament pels drets històrics d'Àustria-Hongria a oprimir i desintegrar les nacionalitats que viuen dins les seues fronteres, ni de bon tros per la missió alliberadora dels Habsburg.

Fins agost de 1914, ningú, exceptuant els negres i grocs venuts de la premsa, gosava murmurar una paraula sobre açò. Els socialistes eren influïts en la seua conducta per diferents motius. Primer, el proletariat, malgrat que no discutia el dret històric de Sèrbia d'esforçar-se per a aconseguir la seua unió nacional, no podia confiar la solució d'aquest problema als poders que llavors regien els destins del regne serbi.

En segon lloc (i açò per a nosaltres era un factor decisiu), la socialdemocràcia internacional no podia sacrificar la pau d'Europa a la causa nacional dels serbis, reconeixent, com ho feien, que excepte mitjançant d'una revolució europea, l'únic camí perquè una unió semblant es realitzés, era una guerra europea.

Però des del moment en què Àustria-Hongria portava el problema del seu propi destí i el de Sèrbia al camp de batalla, els socialistes no podien tenir el menor dubte que el progrés social i nacional seria ferit més greument en el sud-est d'Europa per una victòria dels Habsburg que no per una victòria sèrbia.

En d'altres paraules, per a nosaltres, socialistes, no hi havia la més petita raó per a identificar la nostra causa amb la de l'exèrcit serbi. Aquesta era la idea que animava els socialistes serbis Liapchevich i Katzlerovich, quan valerosament van decidir votar contra els crèdits de guerra³.

³ Per tal d'apreciar bé aquesta acció dels socialistes serbis, hem de tenir en compte la situació política amb què s'enfronten.

Però segurament nosaltres tenim inclús menys raó per a recolzar els drets purament dinàstics dels Habsburg i els interessos imperials de les colles de capitalistes feudals, contra la lluita nacional dels serbis. Sobretot, la socialdemocràcia austrohongaresa, la que invoca ara les benediccions sobre l'espasa dels Habsburg per a l'alliberament dels polonesos, ucraïnesos, finesos i russos, abans que res ha d'aclarir les seues idees sobre la qüestió sèrbia, la qual ha quedat tan enterbolida i sense esperança. El problema a resoldre, no obstant, no es limita només al destí de deu milions de serbis. El xoc de les nacions europees, novament ha tornat a actualitzar la qüestió balcànica.

La Pau de Bucarest, signada en 1903, no resolgué ni els problemes nacionals, ni els internacionals en el Pròxim Est. Només intensificà, confonent-lo més, el resultat de les dues guerres balcàniques sense fi, que van acabar amb el complet, malgrat que temporal, esgotament de les nacions que hi participaren. Romania va seguir en política el camí d'Àustria-Hongria, tanmateix les rumanesques simpaties de la seua població, especialment en les ciutats. Açò era degut, no tant a causes dinàstiques, com per exemple al fet que un príncep d'Hohenzollern ocupés el tron, sinó més bé al perill imminent d'una invasió russa. En 1879, el tsar de Rússia, en agraïment per l'ajuda prestada per Romania durant la guerra rusoturca "d'alliberament", seccionà del territori romanès la província de Bessaràbia.

Aquest fet tan eloqüent enrobustí força les simpaties de la dinastia dels Hohenzollern de Bucarest. Però les colles Magiar-Habsburg van aconseguir exasperar el poble romanès contra d'elles a causa de la seua política de desnacionalització en Transilvània d'una població de tres milions de romanesos contra tres quarts de milió en la província russa de Bessaràbia, i més tard els enfrontà a causa dels seus tractats comercials, que eren dictats pels interessos d'una gran part dels grans terratinents austrohongaresos.

Aquest és el motiu de l'entrada de Romania en la guerra al costat del tsar, malgrat la valerosa i activa agitació contra la participació a favor de qualsevol

Un grup de conspiradors serbis havia assassinat a un membre de la família dels Habsburg, el cap del clericalisme, militarisme i imperialisme austrohongarès.

Açò va ser utilitzat com a pretext i el partit militar de Viena envià un ultimàtum a Sèrbia que en audàcia no ha tingut paral·lel en la història de la diplomàcia.

El govern serbi contestà fent concessions extraordinàries i suggerint la idea de sotmetre la qüestió a litigi del Tribunal de l'Haia. Per contestació, Àustria declarà la guerra a Sèrbia.

Si la idea de "guerra de defensa" té significat algú n'hauria de ser aplicat, en aquest cas, a Sèrbia. No obstant, els nostres amics Liapchevich i Katzlerovich, fermes en llur convicció de línia de conducta que com a socialistes havien d'adoptar, negaven al govern el vot de confiança. El que subscriu es trobava a Sèrbia al començament de la guerra. En la Skupchina, en una atmosfera d'indescrible entusiasme, fou sol·licitat el vot per als crèdits de guerra. La votació fou nominal. Dos-cents membres contestaren afirmativament. Aleshores, en un moment de gran silenci, s'escoltà la veu del socialista Liapchevich, que digué: "no". Tots sentiren la força moral d'aqueixa protesta, i jo serve el record d'aquesta escena gravat indeleblement en la meua memòria.

dels bel·ligerants portada a terme (pels socialistes) sota la direcció dels meus amics Gherea i Rakovski, participació de què és culpable la classe governant d'Àustria-Hongria, que arreplega ara la collita que sembrà, tant ací com en altres parts.

Però la qüestió no es resol fixant la responsabilitat històrica. Demà, en un mes, en uns anys o més, la guerra portarà al primer pla la resolució dels destins dels pobles balcànics i d'Àustria-Hongria, i el proletariat tindrà la seua contestació per a aquest problema.

La democràcia europea del segle XIX mirava amb desconfiança la lluita per la independència que sostenien els Balcans perquè temien que el poder rus fóra enfortit a costa de Turquia. Sobre açò, Karl Marx escrivia en 1853, en vespres de la guerra de Crimea:

“És pot dir que quant més fermament s'establisca Sèrbia i la seua nacionalitat, més relegada a un segon pla quedarà la influència directa de Rússia sobre els eslaus turcs; per a mantenir la seua posició com a Estat cristià, Sèrbia ha d'importar les seues institucions polítiques i les seues escoles (...) de l'Europa occidental.”

Aquesta profecia ha estat brillantment realitzada amb el que ocorre actualment en Bulgària, que va ser creada per Rússia com una avançada en els Balcans. Tan aviat com Bulgària fou regularment establerta com a Estat, es formà un fort partit antirus, sota la direcció de l'antic deixeble rus Stambulov, i aquest partit va ser prou fort com per a estampar el seu segell de ferro sobre la política estrangera del jove Estat.

Tot el mecanisme dels partits polítics a Bulgària està construït per a permetre-li avançar al mig de les dues combinacions europees sense estar obligada a entrar-hi en cap, a menys que decidisca fer-ho pel seu propi acord. Romania es va unir a l'aliança austroalemanya i Sèrbia, des de 1903, es va unir a Rússia, perquè la una estava amenaçada directament per Rússia i l'altra per Àustria.

Quant més independents siguen els pobles del Sud-Est d'Europa d'Àustria-Hongria, més efectivament seran capaços de protegir la seua independència contra el tsarisme.

L'equilibri de poders en els Balcans, creat pel Congrés de Berlín en 1870, estava ple de contradiccions. Limitats per les artificials fronteres etnogràfiques, col·locats sota el domini de les dinasties importades del planter alemany, nugats de peus i mans per les intrigues de les grans potències, els pobles balcànics no podien cessar en els seus esforços per tal d'assolir, a poc a poc, la seua unitat

nacional i la seua llibertat.

La política nacional de Bulgària independent va ser naturalment dirigida envers Macedònia, la població del qual era búlgara. El Congrés de Berlín l'havia deixat sota la dominació turca. D'altra banda, Sèrbia no tenia res a desitjar en Turquia com no fóra una petita banda de terreny, el sac d'arena de Novi-Bazar. Els seus interessos nacionals estaven en l'altra banda de la frontera austrohongaresa, a Bòsnia-Hercegovina, Croàcia, Eslavònia i Dalmàcia. Romania no tenia interessos en el Sud, on estava separada de la Turquia europea per Sèrbia i Bulgària. La política d'expansió romana va ser dirigida cap a la Transilvània hongaresa i la Bessaràbia russa.

Finalment, l'expansió nacional de Grècia, com la de Bulgària, estava en pugna amb Turquia.

La política austroalemanya, encaminada a la conservació artificial de la Turquia europea s'esfondrà; però no va ser a causa de les intrigues diplomàtiques de Rússia, encara que aquestes no faltaven. S'esfondrà per la inevitable marxa de la seua evolució. La Península Balcànica havia entrat en el camí del desenvolupament capitalista, i aquest fet va ser el que plantejà a la història present el problema de l'autodeterminació de la població balcànica com a estats nacionals. La guerra dels Balcans disposà de la Turquia europea, i açò creà les condicions necessàries per a la solució de les qüestions grega i búlgara. Però Sèrbia i Romania, la unitat nacional de les quals no podia ser realitzada a costa d'Àustria-Hongria, trobaren resistència en els seus esforços d'expansió vers el Sud, i van ser compensades a costa del que etnogràficament pertanyia a Bulgària: Sèrbia amb Macedònia i Romania amb la Dobrudja.

Aquest és el significat de la segona guerra dels Balcans i del Tractat de Pau de Bucarest, pel qual se li posà final.

La mera existència d'Àustria-Hongria, aqueixa Turquia de l'Europa central, obstrueix el camí al natural desig dels pobles del Sud-Est; els obliga a batre's constantment uns contra d'altres, i a buscar ajuda de fora convertint-se, així, en instruments de les dominacions polítiques de les grans potències. Només al mig de semblant caos era possible per a la diplomàcia del tsar teixir la trama de la qual l'últim fil era Constantinoble, sent una federació dels estats balcànics, econòmica i militar, l'única barrera invencible per a interposar-se en l'ambició del tsarisme.

Ara que la Turquia europea ha desaparegut, és Àustria-Hongria que destorba el camí per a una federació dels estats balcànics; Romania, Bulgària i Sèrbia hagueren trobat les seues fronteres naturals, i s'haurien unit amb Grècia i

Turquia sobre la base d'interessos econòmics comuns, formant una aliança defensiva.

Açò haguera portat finalment la pau a la Península Balcànica, aqueix volcà que periòdicament amenaçava Europa amb les seues erupcions i que l'ha portada a la present catàstrofe.

Fins fa un cert temps, els socialistes van haver de resignar-se a observar la manera rutinària amb què la qüestió balcànica era tractada pels diplomàtics capitalistes, els que en les seues conferències i tractats secrets sargien un forat només per a obrir-ne un altre de major. Mentre aquest mètode dilatori continués retardant la solució final, la Internacional podia esperar que l'arreglament de la successió dels Habsburg seria motiu no per a una guerra sinó per a una revolució europea. Però ara que la guerra ha destruït l'equilibri de l'Europa sencera i que els poders rapaços tracten de modificar el mapa no sobre la base dels principis democràtics nacionals sinó sobre els de força militar, la socialdemocràcia ha d'arribar a la inquietant conclusió: que un dels principals obstacles per a la llibertat, la pau i el progrés, a més del tsarisme i el militarisme alemany, és la monarquia dels Habsburg com organització d'Estat.

El crim del grup socialista galitzià davall la direcció de Daszjuszki consisteix, no sols en col·locar la causa polonesa per damunt del socialisme, sinó també en unir el destí de Polònia amb la sort de l'exèrcit austrohongarès i el de la monarquia dels Habsburg.

El proletariat socialista d'Europa no podia acceptar semblant solució del problema.

Per a nosaltres, la unitat i independència de Polònia és el mateix que la unitat i independència de Sèrbia. No podem ni volem permetre que la qüestió polonesa siga resolta per mètodes que perpetuen el caos que ara predomina en el sud-est d'Europa i pertorba el benestar de tota Europa.

Per a nosaltres, socialistes, la independència de Polònia significa la seua independència en els dos fronts, en el dels Romanov i en el dels Habsburg. No sols desitgem al poble polonès la llibertat de l'opressió del tsarisme sinó que també desitgem que el destí del poble serbi no depenga de la noblesa polonesa de Galítzia.

Per ara no necessitem considerar què tipus de relacions tindria una Polònia independent amb Bohèmia, Hongria, la Federació Balcànica; però està perfectament clar que un conjunt de petits estats en el Danubi i en la Península Balcànica constituïria una barrera més efectiva als designis del tsarisme a

Europa que no el dèbil i caòtic Estat austrohongarès, el qual prova els seus drets a l'existència només pels seus continus atemptats a la pau d'Europa.

En l'article de 1853, citat anteriorment, Marx escrivia el següent sobre la qüestió d'Orient: "Hem vist que els homes d'Estat europeus, en la seua obstinada estupidesa, petrificada rutina i indolència intel·lectual hereditària, retrocedeixen davant de tota temptativa de respondre a la pregunta: Què serà de la Turquia europea? Contra la força impulsora que afavoreix l'avanç rus cap a Constantinoble, es pensa emprar, com a mitjà per tal d'allunyar-la de tal camí, la buida teoria mai portada a terme de mantenir el *status quo*."

¿En què consisteix aquest *status quo*? Per als cristians súbdits de la Porta, açò no significa més que la perpetuació de la seua opressió pels turcs. Mentre ells és troben davall el jou del govern turc, han de mirar l'església grega, que governa seixanta milions de cristians cismàtics grecs, com la seua natural protectora i alliberadora".

El que ací s'ha dit de Turquia es pot aplicar, en un major grau, a Àustria-Hongria. La solució de la qüestió balcànica no es pot concebre sense la solució de la qüestió austrohongaresa, ja que ambdues estan compreses en la mateixa fórmula, tant la democràtica federació del Danubi, com les nacions balcàniques.

"Els governs, amb els seus vells procediments diplomàtics (escrivia Marx) mai resoldran la dificultat. Com tants altres problemes, la solució del problema turc està reservada per a la revolució europea". Aquesta afirmació té tanta vigència com en els dies en què va ser escrita. Però perquè la revolució resolga les dificultats, que s'han acumulat en el transcurs dels segles, necessita el proletariat el seu propi programa per a la resolució de la qüestió austrohongaresa. I aquest programa ha d'oposar-se enèrgicament, tant a l'ànima de conquesta del tsarisme, com als esforços conservadors i covards que mantenen el *status quo* d'Àustria-Hongria.

ÀUSTRIA-HONGRIA

El tsarisme rus representa, indubtablement, una forma d'organització estatal més cruel i més bàrbara que el dèbil absolutisme d'Àustria-Hongria, que ha anat debilitant-se per la decadència pròpia de la vellesa. Però el tsarisme rus i l'Estat rus no són coses idèntiques. La destrucció del tsarisme no significa la desintegració de l'Estat. Significa, pel contrari, el seu alliberament i el seu enfortiment. Totes aqueixes afirmacions relatives sobre què cal empenyar a Rússia cap a l'Àsia, i que troben eco fins i tot en certs òrgans de la socialdemocràcia, estan basades en un míser coneixement de la geografia i de

l'etnografia. Qualsevulla que siga la sort que puguen córrer les diverses parts de la Rússia actual, Polònia russa, Finlàndia, Ucraïna o la Bessaràbia, la Rússia europea no deixarà d'existir com un territori nacional ocupat per una raça que es compta per molts milions i que ha fet notables conquestes en el seu desenvolupament cultural durant l'últim quart de segle.

Molt distint és el cas d'Àustria-Hongria. Com organització de l'Estat, es troba identificat amb la monarquia dels Habsburg. Es manté o s'esfondra amb els Habsburg de la mateixa manera que la Turquia europea se trobava lligada a la casta feudal i militar otomana i va caure quan aquesta casa va ser destruïda. Com un conglomerat de fragments de races animades per una tendència centrifuga, forçats a viure junts per una dinastia, Àustria-Hongria ofereix el quadre més reaccionari que es pot trobar en el cor d'Europa. La seua supervivència després de l'actual catàstrofe europea, no sols retardaria el desenvolupament dels pobles del Danubi i dels Balcans per molts anys, sinó que provocaria la repetició de la guerra europea i recruaria la política tsarista en apartar-los de la font del seu aliment espiritual.

I si la socialdemocràcia alemanya es resigna davant de la ruïna de França considerant-la com un càstig per la seua aliança amb el tsarisme, aleshores nosaltres hem d'aplicar el mateix criteri a l'aliança austroalemanya. I si l'aliança de les dues democràcies occidentals amb un tsarisme despòtic dona un desmentiment a la premsa francesa i anglesa quan presenta la guerra com un alliberament, aleshores ¿no és igualment arrogant, si no ho és més, per a la socialdemocràcia alemanya fer onejar la bandera de la llibertat sobre l'exèrcit dels Hohenzollern, l'exèrcit que s'està batent no sols *contra* el tsarisme i els seus aliats, sinó també per la defensa de la monarquia dels Habsburg?

Àustria-Hongria és indispensable per a Alemanya, per a la classe governant en Alemanya, tal com nosaltres la coneixem. Quan la classe governant dels *junker* llençà a França en els braços del tsarisme a conseqüència de l'annexió forçosa d'Alsàcia-Lorena i sistemàticament enterbolia les seues relacions amb Anglaterra pel ràpid increment de les seues forces navals; quan refusava aprofitar totes les ocasions per a establir acords amb les democràcies occidentals, perquè aqueixos acords implicaven la democratització d'Alemanya, es comprèn que aquesta classe governant es veïés obligada a buscar ajuda en la monarquia austrohongaresa, prenent-la com una font de reserva de forces militars contra els enemics en l'est i en l'oest.

Segons al punt de vista alemany, la missió de la doble monarquia era emprar a hongaresos, polonesos, romanesos, txecs, rutenis, serbis i italians com auxiliars al servei de la política militar alemanya i dels *junker*. La classe governant a Alemanya es resignà fàcilment a l'expatriació de deu o dotze milions

d'alemanys, perquè aquests dotze milions formaren l'eix en torn del qual els Habsburg beneficiarien una població no alemanya de més de quaranta milions. Una federació democràtica de les nacions independents del Danubi hauria convertit a aquests pobles en elements inútils com a aliats del militarisme alemany. Només una monarquia a Àustria-Hongria, imposada pel militarisme, podia convertir a aquests països sense valor en el contrari, com aliats dels *junker* alemanys. La condició indispensable per a aquesta aliança, santificada per la unió de la dinastia dels Nibelungs, era la preparació militar d'Àustria-Hongria, una condició que no podia complir-se sinó per mitjà de la supressió mecànica de les tendències nacionals centrifugues.

Atès que Àustria-Hongria està rodejada per totes bandes per estats compostos per les mateixes races que té dins de les seues pròpies fronteres, la seua política exterior està íntimament unida a la seua política interna. Per a tenir set milions de serbis i de sudeslaus dins del marc del seu propi Estat militar, Àustria-Hongria es veu forçada a extingir les seues aspiracions a un regne independent de Sèrbia.

L'*ultimàtum* a Sèrbia era un pas decisiu en tal direcció. "Àustria-Hongria va donar aquest pas davall la pressió de la necessitat", escrivia Eduard Bernstein en *Die Sozialistische Monatshefte* (no 16). Així seria si els esdeveniments polítics foren considerats des del punt de vista de la necessitat *dinàstica*.

Per a defensar la política dels Habsburg en el terreny del baix nivell moral dels governants de Belgrad, cal tancar els ulls davant el fet que els Habsburg es feien els amics dels serbis, però només quan Sèrbia es trobava sota el més menyspreable govern que ha conegut la història de la infortunada Península Balcànica, que va ser en els dies en què va tenir al seu capdavant a un agent austríac com el rei Milano. L'arranjament amb Sèrbia arribà tan tard, perquè els esforços fets per a la pròpia preservació van ser massa dèbils en el pobre organisme de la doble monarquia. Però després de la mort de l'Arxiduc, que era l'ajuda i l'esperança del partit militar austríac i del de Berlín, l'aliat d'Àustria influí sobre aquest país per a que portés a terme una demostració de força. No sols l'*ultimàtum* d'Àustria a Sèrbia era aprovat per endavant pels governants d'Alemanya sinó que, segons totes les informacions, estava inspirat per ells. L'evidència està clarament demostrada en el mateix Llibre Blanc, el qual els diplomàtics, professionals i aficionats, oferien com a document de l'amor a la pau dels Hohenzollern.

En analitzar els anhels de la propaganda de la Gran Sèrbia i les maquinacions del tsarisme en els Balcans, diu el Llibre Blanc:

"Sota semblants condicions, Àustria es va veure forçada a la realització del que

no era compatible amb la dignitat i la pròpia conservació de la monarquia, a contemplar els fets a través de la frontera i continuar en actitud passiva. El Govern Imperial ens informava del seu punt de vista i preguntava la nostra opinió. Nosaltres podíem sincerament dir a la nostra aliada que aprovàvem el seu punt de vista de la situació i que li asseguràvem que qualsevol acció que cregués necessària per a posar final al moviment en Sèrbia contra la monarquia austríaca, podia comptar amb la nostra aprovació. Al fer açò nosaltres sabíem molt bé que les operacions d'una guerra eventual per part d'Àustria-Hongria, podia portar a Rússia al conflicte i podia, conforme als termes de la nostra aliança, embolicar-nos en la guerra.”

“Però en vista dels interessos vitals d'Àustria-Hongria que estaven en joc, nosaltres no podíem aconsellar a la nostra aliada l'ús d'una suavitat incompatible amb la seua dignitat o negar-li la nostra ajuda en un moment de semblant gravetat. Nosaltres érem els menys indicats per a fer açò, perquè els nostres interessos vitals estaven amenaçats per la persistent agitació en Sèrbia. Si als serbis, ajudats per Rússia i França, se'ls hagués permès posar en perill l'estabilitat de la nostra veïna monarquia, s'hauria produït la gradual caiguda d'Àustria i la subjecció de totes les races eslaves al govern rus. I açò, al seu torn, hauria tornat precària la situació de la raça alemanya a Europa Central. Una Àustria moralment debilitada, esfondrant-se davant del avanç del paneslavisme rus, no podia ser una aliada amb què nosaltres poguéssim comptar i amb què podíem dependre, com ens veiem obligats, davant del fet de l'accentuació de l'amenaçadora actitud dels nostres veïns de l'est i de l'oest. Per aquestes raons deixàvem les mans lliures a Àustria en la seua acció contra Sèrbia.”

La relació de la classe governant a Alemanya amb el conflicte austroserbi, apareix ací plenament i clara definida. Alemanya no sols va ser informada pel govern austrohongarès de les seues intencions posteriors, sinó que les va aprovar. Alemanya considerava l'agressió d'Àustria com quelcom inevitable, un acte de salvació per a si mateixa i després va fer d'açò *una condició per a la continuïtat de l'aliança*. Són les seues paraules: “Àustria no seria una aliada amb què nosaltres poguéssim comptar”.

Els marxistes alemanys coneixien aquests assumptes molt bé i els perills que en ells s'ocultaven. El 29 de juny, un dia després de l'assassinat de l'arxiduc austríac, escrivia el *Vorwärts* el següent:

”El fet d'estar la nostra nació força compromesa amb Àustria ha estat el resultat d'una embrollada política exterior. Els nostres governants han fet de l'aliança amb Àustria la base de tota la nostra política exterior.

Resulta cada dia més clar que aquesta aliança és una font més de debilitat que no de fortalesa. El problema d'Àustria resulta per moments l'*amenança per a la pau d'Europa*.”

Un mes més tard, el 28 de juliol, quan l'amenança havia aconseguit el punt culminant per a provocar la terrible guerra, l'òrgan principal de la socialdemocràcia alemanya, escrivia en els mateixos i definitius termes. “¿Com actuarà el proletariat alemany enfront d'un paroxisme tan sense sentit?”, es preguntava; i ell mateix es contestava: “*El proletariat alemany no està interessat el més mínim en la conservació del caos nacional d'Àustria.*”

Tot el contrari. L'Alemanya democràtica està més interessada en la destrucció que en la conservació d'Àustria-Hongria. Una dissolució d'Àustria-Hongria significaria per a Alemanya un guany d'una població educada de dotze milions i d'una capital de primer rang com Viena. Itàlia completaria la seua unitat nacional i deixaria de jugar el paper de factor important com sempre ha estat en la Triple Aliança. Una Polònia, una Hongria, una Bohèmia independents i una federació balcànica, incloent-hi a Romania, amb deu milions d'habitants en la frontera russa, seria un poderós baluard contra el tsarisme. I el més important: una Alemanya democràtica amb una població de 75.000.000 d'habitants alemanys, podria fàcilment, sense els Hohenzollern i els governants *junker*, arribar a un acord amb França i Anglaterra, podrien aïllar el tsarisme i condemnar a una completa impotència la seua política internacional i nacional. Una política dirigida cap aquest objectiu seria vertaderament una política d'alliberament per al poble rus el mateix que per al d'Àustria-Hongria. Però tal política requereix una condició essencial i preliminar, és a dir que el poble alemany, en comptes d'encarregar als Hohenzollern que alliberen a altres nacions, hauria d'alliberar-se ell mateix dels Hohenzollern.

L'actitud de la socialdemocràcia alemanya i austrohongaresa en aquesta guerra, està en flagrant contradicció amb semblants desigs. En el moment present sembla convençuda de la necessitat de conservar i enfortir la Monarquia dels Habsburg en interès d'Alemanya o de la nació alemanya. I des d'aquest antidemocràtic punt de vista (que ompli de vergonya a tot socialista internacional conscient), el *Wiener Arbeiter Zeitung* definia el significat històric de la present guerra, quan declarava: “És principalment una guerra (dels aliats) contra l'esperit germànic.”

“Si la diplomàcia ha procedit bé, si açò havia de passar, només el temps pot dir-ho. Ara està en joc el destí de la nació alemanya! No es pot tenir sobre això cap de dubte ni vacil·lacions! El poble alemany està unit en una fèrria i inflexible determinació per a no deixar-se subjugar i ni la mort ni el dimoni aconseguiran fer-lo cedir”... i tota la resta d'aquest estil (*Wiener Arbeiter Zeitung*, 5 d'agost).

No volem ofendre el gust literari i artístic del lector continuant aquestes citacions. Res es diu ací de la missió emancipadora per a altres nacions. Ací, l'objecte de la guerra es conservar i assegurar la "humanitat alemanya."

La defensa de la cultura *alemanya*, del sòl *alemany*, de la humanitat *alemanya*, sembla ser la missió no sols de l'exèrcit alemany, sinó de l'austrohongarès també. El serbi ha de batre's contra el serbi, el polonès contra el polonès, l'ucraïnès contra l'ucraïnès, en pro de la salvació de la *humanitat alemanya*. Els quaranta milions d'éssers de nacionalitats no alemanyes, són considerats simplement com un adob històric per al camp de la cultura alemanya. No és necessari dir que aquest no és el punt de vista del socialisme internacional. Açò no és ni tan sols democràcia pura en les seues més elementals formes. L'Estat Major austrohongarès explica aquest "humanitarisme" en el seu comunicat del 18 de setembre: "Tots els pobles de la nostra reverenciada monarquia, com diu el nostre jurament militar, *contra qualsevol enemic, no importa qui siga*, han d'estar units com un únic, rivalitzant en valor uns amb d'altres."

El *Wiener Arbeiter Zeitung* accepta totalment el punt de vista dels Habsburg-Hohenzollern, de què el problema austrohongarès és com una reserva militar de distinta nacionalitat. És la mateixa actitud que els militaristes de França van tenir respecte dels senegalesos i els marroquins i que tenen els anglesos respecte dels hindús. I quan nosaltres considerem que semblants opinions no són una novetat entre els socialistes alemanys i d'Àustria, trobem la raó principal per la qual la socialdemocràcia austríaca es trencà miserablement en grups nacionals i es reduí al mínim la seua importància política.

La desintegració de la socialdemocràcia austríaca en sectors nacionals que es batien entre si, era una expressió de l'inadequat d'Àustria com organització de l'Estat. I, al mateix temps, l'actitud de la socialdemocràcia austroalemanya provava que ella mateixa era una pobra víctima d'aquesta inadequada propietat d'Àustria, davant de la qual espiritualment capitulava. Quan es va reconèixer impotent per a unir les diverses races del proletariat austrohongarès sota els principis de l'internacionalisme i finalment renuncià a aqueixa obra completament, la socialdemocràcia austroalemanya ho subordinà tot a Àustria-Hongria i precisament a la seua pròpia política, a la "idea" del nacionalisme del *junker* prussià. Aquesta total negació de principis se'ns presenta d'una manera sense precedents des de les pàgines del *Wiener Arbeiter Zeitung*. Però si nosaltres escoltem amb major atenció els matisos d'aquest nacionalisme històric, no podem sinó escoltar una veu més greu, la veu de la història, que ens diu que el camí del progrés polític per a l'Europa Central i el sud-est, arrenca de les ruïnes de la monarquia austrohongaresa.

LA GUERRA CONTRA EL TSARISME

Però, què hi ha respecte del tsarisme? No significa la victòria austroalemanya la derrota del tsarisme? Els benèfics resultats de la derrota del tsarisme, no excedirien granment als benèfics resultats del desmembrament d'Àustria-Hongria?

Els socialdemòcrates alemanys i austríacs ponderen molt aquesta qüestió al raonar del mode en què ho fan sobre la guerra. L'aixafament d'un petit país neutral, la ruïna de França... tot açò està justificat per la necessitat de combatre el tsarisme. Haase dóna com a motiu per a votar els crèdits de guerra, la necessitat de “defendre's contra el perill del despotisme rus.” Bernstein retrocedeix cap a Marx i Engels i busca vells textos per al seu crit de guerra: “Ajustem els comptes amb Rússia!”

Sudekum, poc satisfet del resultat de la seua missió a Itàlia, diu que, allò que els italians tenen de criticable, és no comprendre el tsarisme. I quan la socialdemocràcia de Viena i Budapest s'alineà en els rengles dels Habsburg en la seua “guerra santa” contra els serbis que es batien per la seua unitat nacional, sacrificava, segons deia, el seu honor socialista a la necessitat de combatre el tsarisme. I els socialdemòcrates no estan sols en açò. Tota la premsa burgesa alemanya no desitja una altra cosa, de moment, que l'anihilament de l'autocràcia russa, la qual oprimeix els pobles de Rússia i amenaça la llibertat d'Europa.

El canceller imperial denuncia França i Anglaterra com a vassalls del despotisme rus. També el general alemany von Morgen, segurament fidel i provat “amic de la llibertat i de la independència”, invita els polonesos a rebel·lar-se contra el despotisme del tsar.

Però per a nosaltres, que hem passat a traves de l'escola del materialisme històric, seria una desgràcia si no ens adonarem de l'actual relació d'interessos, tanmateix aquestes frases, mentides, bravates i estúpides i vulgars bogeries.

Ningú pot sincerament creure que els reaccionaris alemanys senten tal odi contra el tsarisme i que és contra ell que dirigeixen llurs colps. Al contrari, després de la guerra el tsarisme serà per als governants d'Alemanya el mateix que era abans de la guerra: la forma de govern més semblant a la seua. El tsarisme és indispensable a l'Alemanya dels Hohenzollern, per dues raons. En primer lloc debilita a Rússia econòmicament, militarment i culturalment, i, d'aquesta manera, es preserva del desenvolupament d'un rival imperialista. En segon lloc, l'existència del tsarisme enrobusteix la monarquia dels Hohenzollern i l'oligarquia dels *junker*, de tal manera que si no hi hagués tsarisme,

L'absolutisme germànic seria per a Europa l'última mostra de la barbàrie feudal.

L'absolutisme germànic no ha ocultat mai l'interès de parentesc que té en el manteniment del tsarisme, el qual representa la mateixa forma social, encara que més descarada. Interessos, tradició, simpaties, tot situa els reaccionaris alemanys del costat del tsarisme. “Les desgràcies de Rússia són desgràcies per a Alemanya també.” Al mateix temps, els Hohenzollern, a esquenes del tsarisme, poden fer veure que són un baluard de la cultura “contra la barbàrie”, i poden fer creure tal cosa al seu poble, encara que no aconseguisquen el mateix amb la resta de l'Europa occidental.

“Amb profunda tristesa veig trencada l'amistat que Alemanya ha servat sempre amb fidelitat”, deia Guillem II, en el seu discurs sobre la declaració de guerra, no referint-se a França i Anglaterra, sinó a Rússia i en realitat a la dinastia russa, d'acord amb la religió dels Hohenzollern russos, com Marx hauria dit.

Se'ns diu que el pla polític d'Alemanya consisteix en crear, d'una banda, una base d'apropament a França i Anglaterra mitjançant una victòria sobre aquests països i, d'altra banda, en utilitzar una victòria estratègica sobre França per a aixafar el despotisme rus.

Segons la socialdemocràcia alemanya, o han inspirat aquest pla a Guillem i al seu canceller, o bé se l'han atribuït.

Com a conseqüència d'aquest fet, els plans polítics dels reaccionaris alemanys són de caràcter oposat i necessàriament han de ser així.

De moment deixem de banda la qüestió de si el colp destructor descarregat sobre França es va donar per consideracions estratègiques, o si la “estratègia” sancionava la tàctica defensiva en el front occidental. Però allò ben cert és que no veure que la política dels *junker* exigia la ruïna de França és com reconèixer que qualsevol té motius per a mantenir els seus ulls tancats. França... França és l'enemic!

Eduard Bernstein, que sincerament tracta de justificar l'actitud presa per la socialdemocràcia alemanya, extreu les següents conclusions: si Alemanya es trobés regida per un govern democràtic, no hi hauria dubte sobre la manera d'arreglar els comptes amb el tsarisme. Una Alemanya democràtica hauria fet una guerra revolucionària en l'Est. Hauria dirigit una crida a les nacions oprimides per Rússia per a resistir al seu tirà i els n'hauria donat els mitjans per a portar a terme una poderosa lluita en defensa de la seua llibertat (Molt be!). No obstant, Alemanya no és una democràcia i per açò seria un somni utòpic (Certament!) haver d'esperar semblant política amb totes les seues

conseqüències de mans d'una Alemanya tal com és (*Vorwärts* del 28 d'Agost). Molt ben doncs! Però en arribar en aquest punt, Bernstein trenca sobtadament la seua anàlisi de l'actual política alemanya, "amb totes les seues conseqüències." Després de posar de manifest la flagrant contradicció que entranya la posició de la socialdemocràcia alemanya, acaba amb la inaudita esperança de creure que una Alemanya reaccionària podria portar a terme el que una Alemanya revolucionària no aconseguiria. *Credo quia absurdum*.

No obstant, es pot dir en oposició a aquest criteri que mentre la classe governant a Alemanya no té interès en combatre el tsarisme, encara que Rússia és ara l'enemiga d'Alemanya independentment de la voluntat dels Hohenzollern, la victòria d'Alemanya sobre Rússia pot significar un gran debilitament del tsarisme, o la seua total derrota. Visca Hindenburg, el gran i inconscient instrument de la revolució russa!, podem cridar amb la *Volksstimme*, de Chemnitz. Visca el Kronprinz!, també un instrument inconscient. Visca el Sultà de Turquia!, que també serveix la causa de la revolució bombardejant les ciutats russes de la vora del Mar Negre. Gloriosa revolució russa! Com de ràpidament augmenten els rengles del seu exèrcit!

No obstant, vegem si en tot açò hi ha quelcom de veritat que convé aclarir sobre aquest aspecte de la qüestió. ¿No és possible que la derrota del tsarisme pogués ajudar la causa de la revolució?

De semblant possibilitat no es pot dubtar. El Micado i els seus samurais no tenien el menor interès en l'emancipació russa i, tanmateix, la guerra rusojaponesa va donar un ímpetu poderós als esdeveniments revolucionaris que succeïren després.

En conseqüència, un resultat semblant pot esperar-se de la guerra rusoalemanya.

Però per a ubicar correctament aquesta estimació política sobre aquestes possibilitats històriques, hem de considerar algunes circumstàncies.

Aquells que creuen que la guerra rusojaponesa provocà la revolució, ni coneixen ni comprenen els esdeveniments polítics i les seues relacions. La guerra no va fer sinó precipitar simplement l'esclat de la revolució; però per aquesta mateixa raó, també la debilità. Perquè si la revolució s'hagués desenrotllat com resultat del creixement orgànic de forces interiors s'hauria produït més tard, però hauria sigut molt més forta i sistemàtica. Per açò, la revolució no té el menor interès en la guerra. Aquesta és la primera consideració. La segona és que mentre la guerra rusojaponesa debilitava el tsarisme enfortia el militarisme japonès. La mateixa consideració s'aplica, en més alt grau inclús, a la guerra rusoalemanya.

En el transcurs de 1912-1914 l'enorme desenvolupament industrial de Rússia arrancà el país d'una vegada per sempre de l'estat de prostració antirevolucionària.

L'auge del moviment revolucionari basat en les condicions econòmiques i polítiques de la massa treballadora, el creixement de l'oposició en amplis sectors de la població, conduí a un nou període d'agitació i de violència. Però en contrast amb els anys 1902-1905, aquest moviment es desenrotllava de manera més sistemàtica i conscient, i el que és més, estava basat sobre un fonament social més ampli. La revolució necessitava temps per a madurar, però no necessitava les llances del *samurai* prussià. Ben al contrari, el *samurai* prussià donava al tsar l'oportunitat de representar el paper de defensor de serbis, belgues i francesos.

Si raonem a partir del supòsit d'una catàstrofe russa, la guerra *pot* provocar un ràpid esclat de la revolució, però a costa del seu debilitament intern. I si la revolució arribarà a triomfar en les altures en semblants circumstàncies, llavors les baionetes dels exèrcits dels Hohenzollern es dirigirien contra la revolució. Tal perspectiva a penes pot paraitzar les forces revolucionàries; és impossible negar el fet que el partit del proletariat alemany està darrere de les baionetes dels Hohenzollern. Però açò és només un aspecte de la qüestió. La derrota de Rússia necessàriament suposa una victòria decisiva d'Alemanya. i Àustria en altres camps de batalla; cosa que significa la conservació forçosa del caos polític nacional en l'Europa central i del sud-est i l'il·limitat predomini del militarisme alemany en tot el continent.

El desarmament forçós de França, els bilions a què ascendiria la indemnització, les tarifes duaneres creades a manera de muralles entorn de les nacions conquistades i els tractats comercials amb Rússia fets a la força, tot açò faria a l'imperialisme alemany amo de la situació per moltes dècades.

La nova política alemanya, que comença amb la capitulació del partit proletari davant del militarisme nacionalista, resultaria enfortida durant molts anys. La classe treballadora alemanya hauria de mantindre's materialment i espiritual amb les molles caigudes de la taula de l'imperialisme victoriós, alhora que la causa de la revolució rebria un colp mortal.

El fet que en semblants circumstàncies una revolució russa, malgrat que tingués bon resultat temporalment, resultaria un avortament històric, no necessita més proves.

En conseqüència, les actuals batalles que entaulen les nacions sota el jou del

militarisme imposades per les classes capitalistes posseeixen contrastos els quals ni la guerra mateixa, ni els governs que la dirigeixen, poden resoldre conforme a l'interès del futur desenvolupament històric.

La socialdemocràcia no podia, ni pot ara, combinar els seus desigs amb cap de les possibilitats històriques d'aquesta guerra; és a dir, ni amb la victòria de la Triple Aliança, ni amb la victòria de l'*Entente*.

La socialdemocràcia alemanya coneixia bé aquesta situació. El *Vorwärts*, en la seua edició del 28 de Juliol, discutint la qüestió de la guerra contra el tsarisme, deia:

“¿Però no resultaria possible localitzar aquesta pertorbació si Rússia entrés en batalla?”

“Quina seria la nostra actitud llavors envers el tsarisme? Ací està la gran dificultat de la situació. ¿Ha arribat ja el moment de donar-li al tsarisme un colp de mort? Si les tropes alemanyes passen la frontera russa, no significarà açò la victòria per a la revolució russa?”

I el *Vorwärts* arriba a la següent conclusió:

“Estem segurs que açò significaria una victòria per a la revolució russa si les tropes alemanyes creuen la frontera?”

“És possible que açò portés la caiguda del tsarisme; ¿però l'exèrcit alemany, no combatria a una Rússia revolucionària amb més energia, amb un desig més intens de victòria que la que desplega contra una Rússia absolutista?”

Més inclús. El 3 d'agost, les vespres de la històrica sessió del Reichstag, el *Vorwärts* escrivia en un article titulat “La guerra al tsarisme”:

“Mentre la premsa conservadora acusa al partit més fort de l'imperi d'alta traïció, amb gran goig per a d'altres nacions, hi ha altres elements que tracten de provar a la socialdemocràcia que la inevitable guerra és vertaderament un vell desig de la socialdemocràcia. La guerra contra Rússia, guerra contra el tsarisme sangonós i sense fe [açò últim és una frase recent de la premsa que una altra vegada besava el fuet], no és açò el que la socialdemocràcia ha estat demanant des del principi? [...]

“Aquests són els arguments que literalment usa una part de la premsa burgesa, de fet la part més intel·ligent, i açò evidencia la importància que s'atribueix a l'opinió d'aquella part del poble alemany que està darrere de la democràcia

social.”

“Ja no s’escolta més allò de ‘Les desgràcies de Rússia són les desgràcies d’Alemanya’. Ara només s’escolta: “A baix el tsarisme!”

“Però des dels dies en què els caps de la socialdemocràcia mencionats [Bebel, Lassalle, Engels, Marx] demanaven una guerra democràtica contra Rússia, aquesta ha deixat de ser la simple salvaguarda de la reacció. Rússia és també el centre de la revolució. L’enderrocament del tsarisme és ara la tasca de tot el poble rus, especialment del proletariat, i precisament les darreres setmanes han demostrat com de vigorosament aquesta classe laboriosa de Rússia treballa en aquesta tasca que la història li ha confiat... I tots els esforços dels russos vertaders “per a distraure l’odi de les masses contra el tsarisme i promoure un odi reaccionari contra les nacions estrangeres i, especialment, Alemanya, s’han anat en orris”. El proletariat rus sap molt bé que el seu enemic no està mas enllà de les seues fronteres sinó dins del seu propi territori.

“Res va ser tan desagradable per a aquests agitadors nacionalistes, els russos vertaders i els paneslavistes, com les notícies de la gran demostració per la pau de la socialdemocràcia alemanya. I com s’haguessen alegrat si el cas contrari s’hagués produït, si els hagués estat possible de dir al proletariat rus: ‘Veieu allí com els socialdemòcrates alemanys van al capdavant d’aquells que inciten a la guerra contra Rússia!’ I el pare en Sant Petersburg hagués respirat profundament i amb desembaràs dient: “Aqueixes són les notícies que jo necessite escoltar. Ara l’espina del meu més perillós enemic, la revolució russa, està partit. La solidaritat internacional del proletariat està trencada.. Ara puc desencadenar la bèstia del nacionalisme. Estic salvat.”

Açò escrivia el *Vorwärts* després que ja Alemanya havia declarat la guerra a Rússia.

Aquestes paraules caracteritzen la valerosa i honrada actitud del proletariat contra un bel·ligerant patrioterisme. El *Vorwärts* va comprendre clarament i estigmatitzà intel·ligentment la grollera hipocresia dels partidaris del fuet, la classe governant d’Alemanya, la qual, de sobte, s’adonà de la seua missió d’alliberar a Rússia del tsarisme.

El *Vorwärts* cridava l’atenció de la classe treballadora sobre la confusió política que la premsa burgesa volia introduir en la seua consciència revolucionària.

“No cregueu a aquests amics del fuet [deia el *Vorwärts* al proletariat alemany]. Estan famolencs de les vostres ànimes, i oculten els seus designis imperials darrere unes frases profundament liberals. Ells vos enganyen, a vosaltres, carn

de canó amb l'ànima que ells necessiten. Si aconseguen guanyar les vostres voluntats, ajudaran només al tsarisme, donant a la revolució russa un terrible colp moral. I si, malgrat d'açò, la revolució russa aixequés el cap, aquest mateix poble ajudaria el tsarisme a aixafar-la.”

Aquest és el sentit del que el *Vorwärts* predicava a la classe treballadora el 4 d'agost. I exactament tres setmanes més tard el mateix *Vorwärts* escrivia:

“Llibertat del moscouvitisme (?), llibertat i independència per a Polònia i Finlàndia, lliure desenrotllament per al gran poble rus, dissolució de la contranatural aliança entre dues nacions cultes i el tsarisme bàrbar... aquests eren els desigs que animaven al poble alemany i el faria estar prest per a qualsevol sacrifici...” i inspirava també a la socialdemocràcia alemanya i el seu òrgan principal.

¿Què ocorregué en aquestes tres setmanes per a que el *Vorwärts* repudiés el seu primitiu punt de vista?

Què va ocórrer? Res de gran importància. L'exèrcit alemany estrangulà la Bèlgica neutral, incendià algunes poblacions belgues, destruí Lovaina, els habitants de la qual havien tingut la criminal audàcia de fer foc sobre els invasors, sense portar cascos ni uniformes⁴.

En aquestes tres setmanes l'exèrcit portà la mort i la destrucció dins del territori francès, i les tropes de la seua aliada Àustria-Hongria demostraren a colps l'amor de la monarquia dels Habsburg pels serbis en el Sabe i en el Drina.

Aquests són els fets que aparentment van convèncer al *Vorwärts* que els Hohenzollern feien la guerra per la llibertat de les nacions.

La neutral Bèlgica fou aixafada i els demòcrates socialistes guardaren silenci. I Richard Fischer fou a Suïssa com enviat especial del partit per a explicar al poble d'un país neutral que la violació de la neutralitat belga i la ruïna d'una petita nació era un fenomen perfectament natural. Perquè tanta agitació? Qualsevol altre govern, en la situació del d'Alemanya, hagués fet el mateix. I mentre, la socialdemocràcia no sols es resignà a considerar la guerra com un treball de vertadera o suposada defensa nacional, sinó que rodejà els Hohenzollern-Habsburg d'una aurèola de lluitadors per la llibertat.

Quina caiguda sense precedents per a un partit que durant cinquanta anys havia ensenyat a la classe treballadora alemanya a considerar al seu govern com

⁴ “Com de característic dels prussians [escrivia Marx a Engels] és declarar que cap home pot defendre llur pàtria si no porta uniforme!”

l'enemic de la llibertat i de la democràcia! Mentrestant, cada dia de guerra deixava ben a les clares el perill per a Europa que els marxistes haurien d'haver vist en seguida. Els colps principals del govern alemany no estaven dirigits cap a l'Est, sinó devers l'Oest, contra Bèlgica, França i Anglaterra.

Encara que acceptarem la improbable asserció de què res, excepte la necessitat estratègica, determinava aquest pla de campanya, el resultat lògic polític d'estratègia amb totes les seues conseqüències es fa evident: és a dir, la necessitat d'una total i definitiva derrota dels exèrcits terrestres de Bèlgica, França i Anglaterra, de tal manera que es pogueren tenir les mans lliures per a ocupar-se de Rússia. ¿No està perfectament clar que el que al principi representava una mesura de necessitat estratègica temporal, com per a suavitzar la socialdemocràcia alemanya, vindria a desaparèixer, amb això mateix, per la força dels esdeveniments? Quant més indestructible fóra la resistència de França, el deure de la qual és actualment defensar el seu territori i la seua independència contra els atacs alemanys, l'exèrcit alemany estaria en major mesura detingut en el front occidental; i quant més debilitada estigués Alemanya en el front occidental, menys força li quedaria per a la seua suposada tasca principal, tasca definida per la socialdemocràcia com un "ajust de comptes amb Rússia". La història presenciaria una "honorable" pau entre els dos poders més reaccionaris d'Europa, entre Nicolás,⁵ el destí del qual garanteixen les fàcils victòries sobre la Monarquia dels Habsburg podrida fins al cor, i Guillem, que té el seu "ajust de comptes" però amb Bèlgica, no amb Rússia.

L'aliança entre els Hohenzollern i els Romanov (després de l'esgotament i degradació de les nacions d'Occident) significaria un període de fosca reacció a Europa i en tot el món.

La socialdemocràcia alemanya amb la seua política actual, facilita la concreció d'aquest horrible perill. I el perill serà un fet si el proletariat europeu no intervé com un factor revolucionari en els plans de les dinasties i dels governs capitalistes.

LA GUERRA CONTRA OCCIDENT

En tornar del seu viatge diplomàtic a Itàlia, el Dr. Sudekum escrivia en el *Vorwärts* que els camarades italians no comprenien ben bé la naturalesa del tsarisme. Estem d'acord amb el doctor Sudekum que un alemany pot comprendre més fàcilment la naturalesa del tsarisme puix que l'experimenta diàriament en la naturalesa de l'absolutisme prusoalemany. Aquestes dues

⁵ Trotski es refereix a l'article de Friedrich Engels "Was soll aus der europäischen Türbeiwerdan?" (En què es convertirà la Turquia europea?) publicat per Marx en *New York Daily Tribune*, el 21 d'abril de 1853. Cf. *Werke*, t. 9, p. 31.

“naturaleses” són anàlogues.

L'absolutisme alemany representa una organització monàrquica feudal recolzada en una base capitalista poderosíssima, sobre què es desenvolupà en l'últim mig segle.

La força de l'exèrcit alemany, com ho hem comprovat novament a través dels seus actuals actes sangosos, no consisteix només en els recursos materials i tècnics de la nació i en la intel·ligència i precisió dels seus treballadors-soldats, els que han estat ensenyats en l'escola de la indústria i en les organitzacions de la seua pròpia classe. Té el seu fonament també en els *junker*, la casta d'oficials, amb les tradicions de superioritat de la seua classe, la seua opressió sobre els que estan davall i la seua subordinació als de dalt.

L'exèrcit alemany, és una organització monarquicofeudal, amb inextingibles recursos capitalistes. Els mals escriptors burgesos poden dir tot el que vullguen sobre la supremacia d'Alemanya, que representa als homes del deure, sobre els francesos, que són els homes del plaer. Però la vertadera, diferència està no en les qualitats de la raça, sinó en les condicions polítiques i socials. L'exèrcit permanent, aqueixa corporació tan tancada, que representa un Estat dins de l'Estat, continua sent, malgrat el servei militar universal, una organització de casta que per a surar necessita distincions artificials de rang i una cúspide monàrquica per a coronar la jerarquia.

En el seu llibre *El nou exèrcit*, Jaurés demostrava que l'únic exèrcit que França podia tenir, era de defensa, fet sobre la base d'armar tots els ciutadans; açò és, un exèrcit democràtic, una milícia.

La burgesa república francesa està ara pagant les conseqüències d'haver fet del seu exèrcit el contrapès de l'organització democràtica del seu Estat. Ella creava, segons Jaurés, “un regim bastard, en què les antiquades formes xocaven amb les del nou desenvolupament i es neutralitzaven unes a altres.” Aquesta incongruència entre l'exèrcit permanent i el règim republicà és el fonament de la debilitat del sistema militar francès.

En Alemanya ocorre el contrari. El sistema polític, bàrbar i retrògrad, li dóna una gran supremacia militar. La burgesia alemanya pot estar descontenta, aleshores i ara, quan l'esperit de casta pretoriana del cos d'oficials menà a revoltes com la de Saverne. Ells poden fer gestos al Kronprinz i llençar el seu crit guerrer: “Doneu-li-ho a d'ells! Doneu-li-ho a d'ells!”

La socialdemocràcia alemanya pot prorrompre en invectives contra els roïns tractes que es dona al soldat alemany, cosa que ha causat proporcionalment

doble quantitat de suïcidis en els quaters alemanys que en qualssevol altres quaters d'altres nacions.

Però la veritat és que com la burgesia alemanya manca en absolut de caràcter polític i el partit socialista alemany no ha arribat a inspirar l'esperit revolucionari al proletariat, la classe governant ha quedat capacitada per a erigir la gegantina estructura del militarisme i col·locar el treballador alemany, tan eficient i intel·ligent, sota el comandament dels herois de Saverne i el seu crític guerrer de "Doneu-li-ho a d'ells!"

El professor Hans Delbruck busca la raó de la força militar d'Alemanya en l'antic model dels Teutoburgerwald, el que és perfectament correcte.

"El vell sistema alemany de fer la guerra [escriu] estava basat en l'acompanyament de prínceps, un cos especial de selectes guerrers i la massa de combatents que comprenia tota la nació. Aquest sistema existeix avui també. Que diferència tan gran hi ha entre els mètodes de combat d'ara i els dels nostres avantpassats en el Teutoburgerwald! Ara tenim les meravelles tècniques de les metralladores. Tenim la meravellosa organització de la immensa massa de tropes.

I encara el nostre sistema militar bàsicament és el mateix. L'esperit militar està exaltat al seu poder màxim, desenrotllat al seu extrem en un cos, el qual era poc nombrós, però que ara compta molts milers; un cos retent homenatge al Senyor de la Guerra, i per ell, igual que pels prínceps, mirat com els seus camarades; i sota la seua direcció el poble sencer educat i disciplinat per ells. *Aquí tenim el secret del caràcter guerrer de la nació alemanya.*"

El comandant francès Driant observa al Kaiser alemany en el seu uniforme blanc de cuirasser, sens dubte el més imponent uniforme del món. Republicà convençut com és, nota que el seu cor s'ompli de zels. I com empra el seu temps el Kaiser "al mig del seu exèrcit, aqueixa vertadera família dels Hohenzollern!" El comandant està fascinat.

La casta feudal, l'hora de decadència política i moral de la qual sonà fa molt temps, trobà la seua unió amb la nació una vegada més en el sòl fèrtil de l'imperialisme. I aquesta unió amb la nació s'ha arrelat tan profundament que les profecies del comandant Driant, escrites fa ja algun anys, han esdevingut realitat. Profecies que fins ara podien només semblar una insinuació verinosa d'un secret bonapartista o favades d'un maniàtic.

"El Kaiser [escrivia] és el Comandant en Cap,... i darrere d'ell està tota la classe treballadora d'Alemanya com un sol home...; els socialdemòcrates de Bebel

estan en els rengles, els seus dits al gallet, i ells també pensen només en el benestar i prosperitat de la pàtria.

Els deu bilions d'indemnització de guerra que França pagarà seran una gran ajuda per a ells, major que les quimeres socialistes amb les quals s'alimentaven el dia abans.”

Sí, i ara ells escriuen d'aquesta futura indemnització fins en alguns dels periòdics de la socialdemocràcia obertament i amb una rufianesca insolència, una indemnització no de deu sinó de vint o trenta bilions. La victòria alemanya sobre França, una deplorable necessitat estratègica segons la socialdemocràcia alemanya, significaria no sols la derrota de l'exèrcit permanent francès sinó primer que res la victòria de l'Estat monàrquic feudal sobre l'Estat democràtic republicà.

Per a l'antiga raça dels Hindenburg, Moltke i Kluck, hereus i especialistes en l'assassinat en massa, la victòria alemanya és una condició tan indispensable com ho són els canons del 42, última paraula de la destresa tècnica humana. Tota la premsa capitalista ja està parlant de la ferma estabilitat de la monarquia alemanya, enfortida per la guerra. I els professors alemanys, els mateixos que proclamaven a Hindenburg doctor en totes les ciències, estan ja proclamant que la dependència política és la més alta forma de la vida social.

“Les repúbliques democràtiques i les anomenades monarquies que estan sota la subjecció d'un règim parlamentari, i totes les altres coses tan belles que van ser glorificades, quanta poca capacitat han demostrat per a resistir la tempestat!”

Aquestes són les coses que els professors alemanys escriuen ara.

És força vergonyós i humiliant llegir les expressions dels socialistes francesos, els que han provat ser massa dèbils per a trencar l'aliança de França amb Rússia o per a prevenir l'establiment del servei militar de tres anys. Però, no obstant, quan va començar la guerra abandonaven els seus pantalons encarnats i s'anaven a l'Alemanya lliure. Però nosaltres ens sentim esglaiats per un sentiment d'indicible indignació al llegir la premsa del partit socialista alemany, la qual, amb un llenguatge d'esclaus exaltats, admira a la brava i heroica casta d'opressors tradicionals pels seus fets d'armes en el territori francès.

El 15 d'agost de 1870, quan el victoriós exèrcit alemany s'aproximava a París, Engels escrivia una carta a Marx, després de descriure les confuses condicions de la defensa francesa:

“No obstant, un govern revolucionari, si ve prompte, no ha de desesperar. Però

ha d'abandonar París a la seua sort i continuar la guerra portant-la al sud. Llavors seria possible que semblant govern pogués sostenir-se fins que pogueren comprar-se armes i municions i crear-se un nou exèrcit organitzat, amb el qual l'enemic puga ser gradualment rebutjat fins a la frontera. Açò seria un bon acabament de la guerra per als dos països, demostrant, així, que no poden ser conquistats.”

I encara hi ha pobles que criden com a idiotes embriagats: “A París!” I al fer açò tenen la impudícia d'evocar els noms de Marx i d'Engels. En certa manera, eren superiors als menyspreables liberals russos que arrossegaven les seues panxes davant de la seua Excel·lència el Comandant militar que va introduir el *knut* en la Galítzia oriental. És una covarda arrogància... aquesta manera de parlar del caràcter purament *estratègic* de la guerra en el front occidental. Qui pren açò en compte? No seran, certament, les classes governants d'Alemanya. Elles parlen el llenguatge de la convicció i de la força; nomenen les coses pel seu nom vertader; coneixen què necessiten i saben com batre's per això.

La socialdemocràcia ens diu que la guerra és fa per la causa de la independència nacional. “Això no és veritat”, contesta Arturo Dix.

“Precisament, igual que l'alta política de l'últim segle [escriu Dix] devia el seu caràcter especialment marcat a la *Idea Nacional*, els esdeveniments del món polític d'aquest segle estan sota l'emblema de la *Idea imperialista*. La idea imperialista que està destinada a donar l'ímpetu, l'objecte i el fi per tal d'assolir el més gran dels poders” (*Der Weltwirtschaftskriea*, 1914, p. 3).

”És índex d'una fina sagacitat [diu el mateix Arturo Dix] per part d'aquells que tenen al seu càrrec la preparació militar de la guerra, el fet que l'avanç dels nostres exèrcits contra França i Rússia, en la primera etapa de la campanya, es fes precisament per on era més important conservar la valuosa riquesa mineral alemanya i mantenir-la lliure d'una invasió estrangera i ocupar aquelles porcions de territori enemic que podrien ser un suplement dels nostres propis recursos miners.” (ibídem, p.38).

Aqueixa “estratègia”, de la qual es parla ara entre murmuris de devoció, realment comença a posar-se en practica amb el robatori de la riquesa mineral.

Els socialdemòcrates ens diuen que la guerra és una guerra de defensa. Però Jorge Irmer diu clarament:

“Ningú pot dir, com hom diu, que la nació alemanya ha arribat massa tard per a rivalitzar en l'economia mundial i en el domini del món... que el món estava ja repartit. ¿No ha estat repartida la terra moltes vegades en totes les èpoques de la

història?” (*Els vom englischen Weltjoch*, 1914, p. 42).

Els socialistes tracten de confortar-nos dient-nos que Bèlgica ha sigut només temporalment aixafada i que els alemanys evacuaran aviat els seus quarters belgues. Però Artur Dix, que sap molt bé què diu, escriu que allò que Anglaterra tem més i així ho expressa, és que *Alemanya vol tindre una sortida a l'Oceà Atlàntic*.

“Per aquesta raó [continua] nosaltres no hem de *deixar a Bèlgica fora de les nostres mans*, ni permetre que la línia costera d'Ostende al Soma caiga una altra vegada en les mans de cap Estat que pugui arribar a ser vassall polític d'Anglaterra. Hem de procurar que d'una o una altra manera *la influència alemanya hi siga establerta*.”

En les ininterrompudes batalles entre Ostende i Dunquerque, la sagrada “estratègia” compleix la funció de defensar els interessos també de la Bossa de Berlín.

Els socialistes ens diuen que la guerra entre França i Alemanya és merament un breu preludi per a una aliança entre aquests països. Però ací també Artur Dix mostra les intencions. Segons ell, “en això no hi ha més que una contestació: *cercar la destrucció del món comercial anglès i assestar-li un colp mortal a l'economia nacional anglesa*.”

La finalitat de la política exterior de l'imperi alemany per a les dècades vinents està clarament indicada”, [anuncia el professor Franz von Liszt]: “Protecció contra Anglaterra ha de ser la nostra divisa (*Ein mitteleuropaischer Staatenverband*, 1914, p. 24).

“Hem d'aixafar al més traïdor i malvat dels nostres enemics”, crida un tercer. “Trenquem la tirania que Anglaterra exerceix sobre el mar en el seu propi profit, amb afront i menyspreu de la justícia i del dret”. La guerra no està dirigida contra el tsarisme, sinó contra la presència d'Anglaterra en el mar.

“Es pot dir [confessa el professor Schiemann] que cap dels nostres èxits ens ha produït tant goig com la derrota dels anglesos en Maubeuge i Sant Quinti el 28 d'agost.”

Els socialdemòcrates alemanys ens diuen, que el principal objecte de la guerra és la “venjança sobre Rússia.” Però al mateix temps, sincerament i rotunda, Rudolf Theuden vol donar la Galítsia a Rússia i també el nord de Pèrsia. D'aquesta manera, Rússia “estaria prou satisfeta durant molts anys. Així aconseguiríem fer-la la nostra amiga”.

“Què pot portar-nos la guerra?”, pregunta Theuden. I es contesta a si mateix:

“La recompensa principal ha donar-nos-la França [...] França ha de donar-nos Belfort, aqueixa part de la Lorena que limita amb el Mosel·la, i, en cas d’aferriçada resistència, la part també que limita amb el Mosa. Si fem del Mosa i del Mosel·la fronteres alemanyes, potser els francesos algun dia abandonen la idea de fer del Rin una frontera francesa.”

Els polítics burgesos i els professors ens diuen que França es el principal enemic, que Bèlgica i França són les portes que obrin el camí de l’oceà Atlàntic, que l’esperança d’una indemnització russa és un somni utòpic, que França hauria de pagar en territori i en or les conseqüències de la guerra... i el *Vorwärts* exhorta els treballadors alemanys a “sostenir-se fins que la victòria decisiva siga la nostra.”

Malgrat tot açò, encara el *Vorwärts* ens diu que la guerra es fa per la independència de la nació alemanya i per l’emancipació del poble rus. Què vol dir açò? Naturalment, nosaltres podem considerar com lògica, idees, veritat, on no hi ha res d’açò. Açò és, simplement, una ulcera de sentiments d’esclavitud que rebenta i tira el seu pus sobre les pàgines de la premsa dels treballadors. Clarament es veu que la classe oprimida que procedeix massa lentament, quasi inerta en el camí de la llibertat, en l’hora final ha d’abandonar totes llurs esperances i promeses en aqueix fang i en aqueixa sang abans que s’aixeque en la seua ànima la pura i impecable veu de l’honor revolucionari.

LA GUERRA DE DEFENSA

“La qüestió per a nosaltres consisteix, per ara, en prevenir aquest perill (el despotisme rus) i assegurar la cultura i la independència del nostre país. Complirem la nostra paraula i portarem a terme el que hem promès sempre. En l’hora del perill no deixarem a la nostra pàtria en el compromís [...] Guiats per aquests principis, nosaltres vam votar els crèdits de guerra.”

Aqueixa fou la declaració de la fracció socialdemòcrata alemanya llegida per Haase en la sessió del Reichstag del 4 d’agost.

Ací només es menciona la defensa de la pàtria. No es diu ni una paraula de la missió “alliberadora” d’aquesta guerra en ajuda dels pobles de Rússia, que més tard, en tots els tons, fou cantada per la premsa socialdemòcrata. La lògica de la premsa socialista, no obstant, no anava de bracet amb el seu patriotisme puix que mentre feia desesperats esforços per tal de presentar la guerra com una pura

defensa i per a assegurar la salvaguarda de les possessions alemanyes al mateix temps la pintava com una ofensiva revolucionària per l'alliberament de Rússia i d'Europa del poder del tsarisme.

Hem demostrat amb prou claredat el perquè el poble rus tenia tota la raó per a declinar, agraint-la, l'ajuda que se li ofería en la punta de les baionetes dels Hohenzollern. Però què hi ha sobre el caràcter “defensiu” de la guerra?

En la declaració de la socialdemocràcia és molt més sorprenent allò que no es diu que allò que es diu. Després que Holiveg anuncià en el Reichstag la violació de la neutralitat de Bèlgica i de Luxemburg com a mitjans per a atacar França, Haase no diu sobre aquest fet ni una paraula. Aquest silenci és tan monstruós que obliga a llegir la declaració dues i tres vegades. Però és endebades. La declaració està escrita com si aqueixos països, Bèlgica, França i Anglaterra, no hagueren existit mai en el mapa polític de la socialdemocràcia alemanya.

Però els fets no deixen de ser fets només perquè els partits polítics tanquen els seus ulls davant d'ells. I cada membre de la Internacional té el dret de preguntar a Haase el següent: Quina porció dels cinc bilions votats per la fracció socialdemòcrata va ser destinada a la destrucció de Bèlgica? És molt possible que per a protegir a la pàtria alemanya davant de l'atac del despotisme rus es cregués en la conveniència que Bèlgica fora aixafada. Però perquè la fracció socialdemòcrata guarda silenci sobre aquest punt?

El motiu és clar. El govern liberal anglès, en els seus esforços per fer popular la guerra entre les masses, basava el seu argument exclusivament en la necessitat de protegir la independència de Bèlgica i la integritat de França, però callava la seua aliança amb el tsarisme rus. De manera semblant i pels mateixos motius, la socialdemocràcia alemanya parlava a les masses només de la guerra contra el tsarisme, però no feia cap menció de Bèlgica, França i Anglaterra. Tot açò, naturalment, no és molt afalagador per a la reputació internacional del tsarisme. És molt depressiu per a la socialdemocràcia alemanya que haja de sacrificar el seu bon nom en la crida a les armes contra el tsarisme. Lassalle diu que totes les grans accions polítiques han de començar per una declaració de les coses tal com elles són. ¿Perquè, doncs, la defensa de la pàtria comença amb un acurat silenci sobre les coses tal com elles són? ¿O és que la socialdemocràcia alemanya pensava que açò no era una “gran acció política”?

De totes maneres, la defensa de la pàtria és una concepció molt àmplia i elàstica. La catàstrofe mundial comença amb l'*ultimatum* d'Àustria a Sèrbia. Naturalment, Àustria estava guiada per la necessitat de defensar les seues fronteres dels paranys d'un inquiet veí.

El suport d'Àustria era Alemanya. I Alemanya, al seu torn, com ja sabem, estava preparada per la necessitat de defensar el seu propi Estat. “Fóra insensat creure [escriu Ludwig Quessel sobre aquest punt] que d'una estructura complexa (Europa) un mur puga ser derrocat sense posar en perill la seguretat de tot l'edifici.”

Alemanya obria la seua “guerra defensiva” amb un atac contra Bèlgica. La violació de la neutralitat belga s'al·lega que era només un mitjà per a passar a França a través d'una línia de poca resistència. La derrota militar de França es fa aparèixer com un episodi estratègic en la defensa de la pàtria.

Per a alguns patriotes alemanys, aquesta presentació de les coses no és totalment acceptable, i certament que tenen bones raons per a creure-ho així. Sospiten que hi ha un altre motiu que respon millor a la realitat. Rússia, en endinsar-se en una era de preparació militar, hauria estat una amenaça major per a Alemanya, passats dos o tres anys, del que ho era aleshores. I França, durant aqueix temps, hauria completat la reforma dels seus tres anys de servei militar. ¿No està, doncs, clar que una defensa intel·ligent exigia que Alemanya no esperés l'atac dels seus enemics, sinó que s'anticipés a ells en dos anys i prengués immediatament l'ofensiva? ¿I no és evident també que semblant guerra ofensiva deliberadament provocada per Alemanya i Àustria és en realitat una guerra de defensa preventiva?

Amb freqüència aquests dos punts de vista són combinats en un sol argument. Per descomptat cal reconèixer que hi ha en això una petita contradicció. Per una banda es declara que Alemanya no volia ara la guerra i que va ser obligada a entrar-hi per la Triple *Entente*, mentre que l'altre punt de vista implica que la guerra no era avantatjosa ara per a l'*Entente*, i que per aquest motiu Alemanya havia pres la iniciativa per a provocar la guerra immediata. Davant d'aquesta contradicció, què succeeix? Es comenta lleugerament i fàcil sobre això i es resignen al concepte salvador de la guerra de defensa.

Però els bel·ligerants de l'altre camp disputen l'avantatjosa posició defensiva que Alemanya pretenia assumir, i obtingueren ple èxit. França no podia permetre la derrota de Rússia, basant-se en la seua pròpia defensa. Anglaterra donava com a motiu de la seua intervenció l'immediat perill que significaria per a les illes britàniques l'existència d'una forta posició d'Alemanya en la costa del Canal de la Mànega. Finalment, Rússia també parlava de la seua pròpia defensa. Però la veritat és que ningú amenaçava el territori rus. Però cal observar que les possessions nacionals no consisteixen merament en territoris, sinó en altres factors intangibles, com és, entre altres, la influència sobre els veïns dèbils. Sèrbia “pertany” a l'esfera d'influència russa, i serveix al propòsit de mantenir

l'anomenat equilibri de poders en els Balcans, i no només a l'equilibri dels poders entre els Balcans, sinó també entre la influència russa i d'Àustria. Un atac victoriós d'Àustria contra Sèrbia amenaçaria de pertorbar aquest equilibri de poders a favor d'Àustria, i per això mateix significaria un atac indirecte contra Rússia. Sasonov troba sens dubte el seu fort argument en les paraules de Quessel: “fóra insensat creure que d'una estructura complexa (Europa) un mur puga ser derrocat sense posar en perill la seguretat de tot l'edifici.”

Fóra superflu afegir que Sèrbia i Montenegro, Bèlgica i Luxemburg, podien també presentar proves del caràcter defensiu de la seua política. Amb semblants raonaments resultaria que tots els països estarien a la defensiva i cap en seria l'agressor. Però si açò és així, ¿què sentit existeix, doncs, en aqueixes apel·lacions de guerra defensiva o ofensiva de cadascun? Les banderes que en semblants casos s'enarboren són molt distintes i generalment conegudes.

Allò que té fonamental importància per a nosaltres els socialistes és el paper *històric* d'aquesta guerra. ¿Es conceptua la guerra com una promoció efectiva de les forces productives i de les organitzacions d'Estat i com una acceleració de la concentració de les forces de les classes treballadores? ¿O serà veritat el contrari, que actua com un impediment? Aquesta concepció materialista de les guerres es troba per damunt de tota consideració formal o externa i, tenint en compte la seua naturalesa, no serva relació amb les qüestions relatives a la defensa o a l'agressió. Algunes vegades aquestes expressions formals designen amb major o menor precisió l'actual significat de la guerra. Quan Engels deia que els alemanys estaven a la defensiva en 1870, en el que menys pensava era en les immediates circumstàncies polítiques i diplomàtiques. El fet determinant per a ell era que Alemanya es batia en aquesta guerra per la seua unitat nacional, la qual era una condició necessària per al desenvolupament econòmic del país i la consolidació socialista del proletariat. En el mateix sentit els pobles cristians dels Balcans feien la guerra de defensa contra els turcs, lluitant pel seu dret a l'autodeterminació nacional i contra el domini estranger.

La qüestió de les condicions polítiques internacionals immediates que condueixen a una guerra és independent del valor que la guerra té des del punt de vista *materialista històric*. La guerra alemanya contra la monarquia de Bonaparte era històricament inevitable. En aqueixa guerra el dret al desenrotllament estava del costat d'Alemanya. I àdhuc aquestes tendències històriques no determinen per si mateixes que part estava interessada en provocar la guerra precisament en l'any 1870. Coneixem ara molt bé les consideracions militars i de política internacional que determinaren Bismarck a prendre la iniciativa en la guerra. No obstant hauria pogut ocórrer el contrari. Amb gran previsió i energia, el govern de Napoleó III hagués pogut anticipar-se a Bismarck i començar la guerra uns anys abans, i açò hauria canviat

radicalment i immediatament l'aspecte polític dels esdeveniments, però no hauria canviat res l'estimació política de la guerra.

En tercer lloc apareix el factor de la diplomàcia. En açò la diplomàcia té una doble tasca a realitzar. Primer, necessita desencadenar la guerra en el moment més favorable per al seu país des del punt de vista internacional i militar. Segon, ha d'usar mètodes pels quals responsabilitze, davant l'opinió pública, del sangós conflicte el govern enemic.

L'explicació de les trampes, berganteries i ardits de la diplomàcia és una de les més importants funcions de l'agitació socialista. Però sense importar fins què punt nostre èxit siga decisiu en aqueix sentit, està clar que la realitat que oculten les intrigues diplomàtiques en elles mateixes, no significa res amb relació al paper històric de la guerra o dels seus vertaders iniciadors. Les intel·ligents maniobres de Bismarck forçaren Napoleó a declarar la guerra a Prússia, malgrat que la iniciativa vingué de part d'Alemanya.

Tot seguit apareix l'aspecte purament militar. El pla *estratègic* d'operacions pot ser calculat principalment per a la defensa o l'atac, sense fixar-s'hi en qui haja estat el que declarà la guerra i sota què condicions. Finalment, les primeres tàctiques que segueixen a l'execució del pla estratègic freqüentment exerceixen un gran paper en l'estimació de la guerra com a guerra de defensa o d'agressió.

“És una bona cosa [escrivia Engels a Marx el 31 de juliol de 1870] que els francesos ataquen primer en territori alemany. Si els alemanys rebutgen la invasió i segueixen fins envair França, açò no produirà la mateixa impressió que si els alemanys haguessen entrat a França sense una invasió prèvia en el seu país. D'aquesta manera la guerra resulta per part dels francesos més bonapartista.”

Veiem en aquest exemple clàssic de la guerra francoprussiana que el criteri per a jutjar quan una guerra és defensiva o agressiva és molt contradictori quan xoquen dues nacions. I quan el xoc és de diverses nacions les contradiccions es multipliquen. Si procurarem desfer pacientment l'embull, començant des del principi, llavors aconseguirem descobrir la relació entre els elements d'atac i defensa. El primer moviment *tàctic* dels francesos (segons l'opinió d'Engels) donà la sensació al poble que la responsabilitat de l'atac la tenia França, malgrat que tot el pla *estratègic* dels alemanys tenia un caràcter absolutament agressiu. Els maneigs *diplomàtics* de Bismarck forçaven Bonaparte a declarar la guerra contra la seua voluntat i açò apareixia com una pertorbació de la pau d'Europa, mentre que la iniciativa políticomilitar en la guerra provenia del govern prussià. Aquestes circumstàncies són molt importants per a l'estimació *històrica* de la guerra, però no la comprenen per complet tampoc.

Una de les causes d'aquesta guerra fou la creixent ambició dels alemanys en pro de llur autonomia nacional, la qual cosa xocava amb les pretensions dinàstiques de la monarquia francesa. Però aquesta “guerra de defensa” nacional menava a l'annexió d'Alsàcia-Lorena, i per açò en la seua segona etapa esdevingué una guerra dinàstica de conquesta.

La correspondència entre Marx i Engels demostra que es guiaven principalment per consideracions històriques en la seua actitud envers la guerra de 1870. Per a ells, naturalment, no mancava d'importància tot el que es referís a qui guiava la guerra i com es portava a terme. “Qui s'ho hagués pensat [escrivia Marx amb amargor] que vint-i-dos anys després de 1848 una guerra nacionalista a Alemanya podria haver fornit semblant expressió teòrica!” El que era de decisiva significació per a Marx i Engels foren les conseqüències objectives de la guerra. “Si triomfen els prussians, el seu triomf significarà la centralització del poder d'Estat [...] serà útil per a la centralització de la classe treballadora alemanya.”

Liebkecht i Bebel comencen amb la mateixa estimació històrica de la guerra i per això forçosament havien d'adoptar una posició política respecte de la mateixa. Açò no estava en oposició a la manera de pensar de Marx i d'Engels, sinó, per contra, en perfecte acord. Liebkecht i Bebel, es negaven en el Reichstag a acceptar cap responsabilitat per aquesta guerra. En la seua declaració sostenen el següent:

“Nosaltres no podem votar els crèdits de guerra que demana el Reichstag, perquè açò seria donar un vot de confiança al govern prussià [...] Com a opositors per principi a totes les guerres dinàstiques, com a republicans socialistes que som i membres de l'Associació Internacional de Treballadors que, sense distinció de nacionalitat, combat tots els opressors i tracta d'unir a tots els oprimits en una gran germandat, no podem ni directa ni indirectament estar a favor de la present guerra.”

Schweitzer obrava d'una altra manera. Prenia la consideració històrica de la guerra com una guia directa per la seua tàctica (una de les més perilloses fal·làcies) i en votar els crèdits de guerra, donava un vot de confiança a la política de Bismarck. Açò, malgrat el fet que, si la centralització del poder de l'Estat, resultat necessari de la guerra, provà ser útil a la causa de la socialdemocràcia; això demostra que la classe treballadora hagué des del principi d'oportar-se a la centralització dinàstica dels *junker* mitjançant la centralització de la seua pròpia classe, plena de desconfiança revolucionària respecte als seus governants.

L'actitud política de Schweitzer tendia a neutralitzar les conseqüències de la guerra, les que l'havien induït a donar un vot de confiança als que feien la guerra.

Quaranta anys més tard, en fer el balanç de la seua vida, escrivia Bebel:

“L'actitud que Liebknecht i jo adoptarem al principi i durant la continuació de la guerra, ha estat per molts anys tema de discussió i d'atacs violents, primer que res dins del mateix partit, però només per un curt temps. Després es reconegué que nosaltres havíem obrat bé. Confesse que no ens penedim de la nostra actitud i, si al principi de la guerra haguéssim conegut allò que vam dependre en anys successius de revelacions oficials i no oficials, la nostra actitud des del començament hauria estat més dura inclús. No ens hauríem abtingut només de votar, com ho férem, els primers crèdits de guerra, sinó que hauríem votat contra ells. (*Aus meinem Leben*, Bd.II, p. 167).

Si compararem la declaració de Liebknecht-Bebel de 1870 amb la de Haase en 1914, haurem de traure la conclusió que Bebel s'equivocà quan va dir: “Després es va reconèixer que nosaltres havíem obrat bé”. Perquè el vot del 4 d'agost va ser una gran condemna a la política de Bebel de quaranta-quatre anys abans, ja que, segons la fraseologia de Haase, Bebel havia deixat a la pàtria en l'estacada en l'hora del perill.

¿Quines motivacions i consideracions polítiques han menat el partit proletari alemany a abandonar les seues glorioses tradicions? Fins ara no s'ha donat cap raó de pes. Tots els arguments adduïts estan plens de contradiccions. Són com les notes diplomàtiques escrites per a justificar un fet que ja està realitzat. El director del *Die Neue Zeit* escriu (amb l'aprovació de Karl Kautsky) que la posició d'Alemanya respecte del tsarisme és la mateixa que tingué enfront del bonapartisme en 1870. I fins i tot cita un paràgraf d'una carta d'Engels: “Totes les classes del poble alemany reconeixen que va ser primer que res, una qüestió d'existència nacional, i per això formaren com a soldats rasos.” Per la mateixa raó se'ns diu que la socialdemocràcia alemanya fa ara el mateix. És una qüestió d'existència nacional. “Substituisca's el tsarisme pel bonapartisme i les paraules d'Engels poden aplicar-se també avui.” Però també està el fet molt significatiu, que Bebel i Liebknecht clarament s'abstingueren de votar diners i confiança al govern de 1870. ¿No seria també açò aplicable substituint “el tsarisme pel bonapartisme?” Sobre açò no s'ha dit ni una paraula.

Però ¿què és el que vertaderament escrivia Engels en la seua carta concernent a la tàctica del partit obrer?

“Em sembla impossible que, sota semblants circumstàncies, un partit polític

alemany puga predicar la *total obstrucció*, i col·locar tot gènere de consideracions sense importància, per damunt de la conseqüència més important.” *Total obstrucció!* Però és que hi ha una gran distància entre total obstrucció i *total capitulació* d’un partit polític.

I aquesta distància era la que dividia les posicions entre Bebel i Schweitzer. Karl Kautsky podia haver informat al seu principal redactor, Hermann Wendel, d’aquest fet.

I no és sinó una difamació feta als morts pel *Simplicissimus* conciliar les ombres de Bebel i Bismarck en el paradís. Si el *Simplicissimus* i Wendel tenen el dret de despertar hom del seu son en la tomba per a endossar-li les presents tàctiques de la socialdemocràcia alemanya, no és pas a Bebel sinó a Schweitzer a qui cal despertar, perquè és la seua ombra la que ara oprimeix el partit polític del proletariat alemany.

Però la gran analogia entre la guerra francoprussiana i la present guerra és superficial i enganyosa en extrem. Deixem a banda totes les relacions internacionals. Oblidem que la guerra significa en primer lloc la destrucció de Bèlgica i que les principals forces d’Alemanya van ser empentades no contra el tsarisme sinó contra la França republicana. Oblidem també que el principi de la guerra va ser l’aixafament de Sèrbia, i que un dels seus principals objectius va consistir a enfortir i consolidar l’arxireaccionària Àustria-Hongria.

No ens ocuparem extensament del fet de si la socialdemocràcia alemanya assestà un dur colp a la revolució russa que, dos anys abans de la guerra, havia flamejat al mig de tan gran tempesta. Tancarem els nostres ulls a tots aquests fets com la socialdemocràcia alemanya va fer el 4 d’agost quan no va veure que hi havia una Bèlgica en el món, unes França, Anglaterra, Sèrbia o Àustria-Hongria.

Nosaltres reconeixem només l’existència d’Alemanya.

En 1870 era molt fàcil estimar el significat històric de la guerra. “Si els prussians guanyen la centralització del poder de l’Estat, avançarà la centralització de la classe obrera alemanya.” I ara? Quin podrà ser el resultat per a la classe obrera alemanya d’una victòria prussiana? L’única expansió territorial que pot desitjar la classe treballadora alemanya, puix completaria la unió nacional, és la unió de l’Àustria alemanya amb Alemanya. Qualsevol altra expansió significaria un altre pas cap a la transformació d’Alemanya d’un Estat nacional en un estat de nacionalitats i la consegüent introducció d’aquestes condicions, la qual cosa faria més difícil la lluita de classes del proletariat.

Ludwig Franck esperava (i expressava aquesta esperança en el llenguatge d'un endarrerit partidari de Lassalle) que més tard, després d'una guerra victoriosa, es dedicaria enterament ell mateix a "l'aixecament intern" de l'Estat. No hi ha cap dubte que Alemanya necessitarà aquest "aixecament intern" després d'una victòria no menys que abans de la guerra.

Farà la Victoria aquest treball més fàcil? No hi ha en les experiències històriques d'Alemanya res que, a diferència d'altres països, justifique semblant esperança.

"Nosaltres mirem la conducta dels governants d'Alemanya [després de les victòries de 1870] com a cosa natural [deia Bebel en la seua *Autobiografia*]."

"Fou una mera il·lusió del partit executiu creure que un esperit més liberal prevaldria en el nou ordre de coses. I aquest regim liberal havia de ser concedit pel mateix home que fins llavors havia demostrat ser el gran enemic, no sols d'un desenrotllament democràtic sinó de tota tendència liberal, el que ara com vencedor planta el tacó de la seua bota de cuirasser en el sòl del nou Imperi." (*Aus meinen Leben*, Bd.II, p. 188.)

No hi ha en absolut cap motiu per a esperar ara resultats diferents d'una victòria de dalt. Tot el contrari. En 1870 el junquerisme prussià hagué primerament d'adaptar-se al nou ordre imperial, i no es va sentir molt segur en el seu lloc immediatament.

Van transcórrer vuit anys després de la victòria sobre França, abans que les lleis antisocialistes foren votades. En aquests quaranta-quatre anys, el junquerisme prussià s'ha convertit en junquerisme imperial, i si després de mig segle de la més intensa lluita de classes, el junquerisme hauria d'aparèixer al capdavant de la nació victoriosa, llavors no necessitaríem posar en dubte que els serveis de Ludwig Franck no serien precisos per a l'aixecament intern de l'Estat, encara que hagués tornat sa i estalvi dels camps de les victòries alemanyes.

Però més important que l'enfortiment de la posició de classe dels governants és la influència que una victòria alemanya tindria sobre el proletariat. La guerra va néixer d'antagonismes imperialistes entre estats capitalistes i la victòria d'Alemanya, com diem abans, pot produir només un resultat: adquisicions territorials a costa de Bèlgica, França i Rússia, tractats comercials forçosos i noves colònies.

La lluita de classe del proletariat es veuria situada sobre la base d'una hegemonia imperialista d'Alemanya, la classe obrera estaria interessada en el manteniment i desenvolupament d'aquesta hegemonia, i el socialisme

revolucionari estaria per llarg temps condemnat al paper d'una secta propagandista. Marx va pressentir encertadament en 1870, com resultat de les victòries alemanyes, un ràpid desenrotllament per al moviment obrer alemany sota la bandera del socialisme científic. Però ara les condicions internacionals apunten cap a prediccions molt oposades.

La victòria d'Alemanya significaria una interrupció del moviment revolucionari, el seu debilitament teòric i l'extinció de les idees marxistes.

QUÈ TENEN A VEURE ELS SOCIALISTES AMB LES GUERRES CAPITALISTES?

Però la socialdemocràcia alemanya, se'ns dirà, no vol victòries. La nostra contestació ha de ser en primer lloc que açò no és veritat. El que la socialdemocràcia alemanya vol ho diu la seua premsa. Amb dues o tres excepcions, els periòdics socialistes diàriament repeteixen als treballadors alemanys que una victòria alemanya és la seua victòria. La captura de Maubeuge, l'enfonsament de tres vaixells de guerra anglesos, la caiguda d'Anvers, alçaven en la premsa socialdemòcrata els mateixos sentiments que es posen de manifest en guanyar una nova elecció de districte o una victòria en una disputa sobre salaris.

No perdem de vista el fet que la premsa obrera alemanya, la premsa del partit també, així com els periòdics de la Unió de Treballadors, són ara un poderós mecanisme, que en comptes d'educar la voluntat del poble per a la lluita de classes, han substituït aquesta educació per l'exalçament de les victòries militars. No tinc en compte els repulsius excessos xovinistes d'òrgans individuals, sinó el sentiment subjacent en la major part dels periòdics de la socialdemocràcia. Aquesta actitud sembla haver començat amb el vot de la fracció el 4 d'agost. Però la fracció no va pensar en una victòria alemanya. Es va conduir així només per a prevenir el perill que amenaçava des de fora a la pàtria. Això va ser tot.

I ací tornem una altra vegada a la qüestió de les guerres de defensa i les guerres d'agressió. La premsa alemanya, incloent-hi els òrgans socialdemòcrates no deixa de repetir que és Alemanya, entre tots els països, qui es troba a la defensiva en aquesta guerra.

Ja hem discutit la norma per a determinar la diferencia entre una guerra d'agressió i una guerra de defensa. Aquestes normes són nombroses i contradictòries.

En el cas present, testifiquen unànimement que els actes militars d'Alemanya no podien ser estimats com a actes d'una guerra de defensa. Però açò no té en absolut cap influència sobre les tàctiques de la socialdemocràcia.

Des del punt de vista *històric*, el nou imperialisme alemany és, com ja sabem, absolutament agressiu. Impulsat paral·lelament pel febril desenvolupament de la indústria nacional, l'imperialisme alemany pertorba el vell balanç de poder entre els estats, i fa el paper de veu cantant en la carrera a favor dels armaments.

I des del punt de vista de la política mundial, el moment actual sembla el més favorable a Alemanya per a assestar als seus rivals un colp indiscutible, el qual, no obstant, no disminueix la culpa dels enemics d'Alemanya en el més mínim.

L'apreciació *diplomàtica* dels esdeveniments no deixa dubtes en allò que concerneix al paper predominant que Alemanya exerceix en la provocativa acció d'Àustria en Sèrbia. El fet que la diplomàcia tsarista fou, com sempre, més desafortunada, no altera el cas⁶. Des del punt de vista *estratègic*, tota la campanya alemanya va estar basada en una monstruosa ofensiva.

I, finalment, des del punt de vista tàctic, el primer moviment de l'exèrcit fou la violació de la neutralitat belga.

Si tot açò es defensa, què és, doncs, atac? Però àdhuc suposant que els esdeveniments, com estan descrits en el llenguatge diplomàtic, admitisquen altres interpretacions (malgrat que les dues primeres pàgines del Llibre Blanc tenen un significat molt clar), ¿no té el partit revolucionari de la classe obrera una altra norma que determine la seua política que no siga la dels documents presentats per un govern que demostra el més gran interès en enganyar-lo? Bismarck enganyà el món sencer (diu Bebel) i va saber fer creure al poble que va ser Napoleó qui provocà la guerra, mentre ell, Bismarck, que tant amava la pau, es trobà en la posició d'atacat.

“Els esdeveniments que van precedir a la guerra foren tan enganyosos que sorprengueren a França sense cap preparació, fins a l'extrem que ella mateixa declarava que havia un descuit general, mentre que en Alemanya, que semblava ser l'agredida, la preparació per a la guerra havia estat completada fins a l'extrem de què no mancava ni el més mínim detall i la mobilització es

⁶“La diplomàcia russa s'interessa en semblants guerres [escrivia Engels en 1890] per tal de forçar els seus aliats a portar el pes principal d'aixecar exèrcits i patir les invasions, deixant a les tropes russes únicament el treball de reserva. El tsarisme fa la guerra pel seus propi compte únicament contra nacions dèbils, com Suècia, Turquia i Pèrsia.” Àustria-Hongria ha de ser inclosa ara en la mateixa categoria que Turquia i Pèrsia.

realitzava amb la precisió d'un rellotge.” (*Aus meinem. Leben*, Bd. H, pp. 167-168).

Després de semblant precedent històric bé que es podia esperar més garanties crítiques per part de la socialdemocràcia.

És molt cert que Bebel va dir més d'una vegada que en el cas d'un atac a Alemanya, la socialdemocràcia defendria la seua pàtria. En el Congrés d'Essen, li contestava Kautsky:

“En la meua opinió, nosaltres no podem prometre positivament una participació en l'entusiasme del govern per la guerra, cada vegada que estiguem convençuts que el país està amenaçat per un atac. Bebel creu que nosaltres estem més avançats ara que no ho estàvem en 1870 i que som capaços de decidir en tot moment si la guerra que ens amenaça es d'agressió o no. Jo no desitge prendre aquesta responsabilitat sobre mi. No desitjaria acceptar la tasca de garantir que sapiem en tot moment distingir si un govern ens enganya o si procedeix bé representant els interessos de la nació contra una guerra d'atac [...] Ahir va ser el govern alemany qui prengué l'ofensiva; demà serà el govern francès i nosaltres no podem saber si més tard serà el govern anglès. Els governs es relleven constantment. En cas de guerra, allò que a nosaltres ens interessa saber no és la causa nacional sinó la internacional. Una guerra entre grans potències resultaria una guerra mundial que afectaria tota Europa, no només a dos països. Algun dia, el govern alemany pot fer creure al proletariat alemany que nosaltres hem estat els atacats; el govern francès, pot fer el mateix amb els seus súbdits i llavors tindriem una guerra en la qual els treballadors francesos i alemanys seguiran als seus respectius governs amb igual entusiasme i s'assassinarien i degollarien entre si. Tal contingència ha de ser evitada i ho serà si nosaltres no adoptem el criteri de voler distingir entre guerra ofensiva i defensiva; en comptes d'açò cal guiar-se conforme els interessos del proletariat, els quals, al mateix temps, són interessos internacionals [...] Afortunadament, és un concepte equivocat creure que la socialdemocràcia alemanya, en cas de guerra, hauria de jutjar-la segons consideracions nacionals i no internacionals i sentir-se primer que res alemany i després partit proletari.”

Amb esplèndida claredat revela Kautsky en el seu discurs els terribles perills (molt més terribles ho són en l'actualitat.) que estan latents quan es tracta de fer dependre a la socialdemocràcia d'una indefinida, contradictòria i formal estimació de si la guerra és de defensa o d'agressió. Bebel, en la seua rèplica, no va dir res d'importància; el seu punt de vista sembla completament inexplicable, especialment després de la seua experiència de l'any 1870.

No obstant, inclús estant la posició de Bebel inadecuadament teòrica, tenia la

seua significació política. Aqueixes tendències imperialistes que engendren el perill de la guerra, exclouen la possibilitat per a la socialdemocràcia d'esperar la seua salvació de part del vencedor o de les altres parts bel·ligerants. Per aquesta poderosa raó tota la seua atenció es dirigeix a preservar-se de la guerra i la seua principal tasca va ser mantenir als governs preocupats sobre els resultats de la guerra.

“La socialdemocràcia [va dir Bebel] s’oposarà a qualsevol govern que prenga la iniciativa en la guerra”. Açò tenia el sentit d’una amenaça al govern de Guillem II. “No compteu amb nosaltres si algun dia decidiu utilitzar els vostres canons i els vostres vaixells de guerra”. I girant-se devers Sant Petersburg i Londres, deia: “Pareu atenció i no ataqueu Alemanya fiats en la falsa idea que és interiorment dèbil per la política d’obstrucció de la poderosa socialdemocràcia alemanya”.

Sense arribar a ser una doctrina política, la concepció de Bebel era una amenaça política, però una amenaça directament simultània per a dos fronts: l’interior i l’exterior. La seua obstinada contestació a totes les objeccions, històriques i lògiques, fou la següent: “Nosaltres trobarem la manera de posar en un compromís a qualsevol govern que faça un sol pas cap a la guerra. Som prou intel·ligents per a saber això”.

Aquesta amenaçadora actitud no sols de la socialdemocràcia alemanya sinó també de la Internacional tingué els seus resultats.

Els distints governs feren vertaders esforços per tal d’ajornar el desencadenament de la guerra. Però açò no és tot. Els governants i els diplomàtics es mantingueren doblement atents adaptant les seues maniobres a la psicologia pacifista de les masses. Murmuraven a l’orella dels caps socialistes, oloraven en les oficines de la Internacional, i així creaven un sentiment que va fer possible el que Jaurés i Haase declararen a Brussel·les alguns dies abans d’esclatar la guerra, que els seus respectius governs no tenien un altre objectiu que la preservació de la pau. I quan la tempesta es desencadenà, la socialdemocràcia de tots els països cercà els culpables... però més enllà de les seues fronteres. Les estridències de Bebel, que feren un paper definitiu com a amenaça, perderen tot el seu pes en el moment en què els primers trets sonaren en les fronteres. Aquest terrible esdeveniment va sobrevenir tal com Kautsky ho havia profetitzat.

El més sorprenent de tot açò fou, a primera vista, que la socialdemocràcia no va sentir realment la necessitat d’un criteri polític. En la catàstrofe ocorreguda a la Internacional, els arguments van ser notables per la seua superficialitat. Es contradiuen els uns als altres, perden terreny i només tenen importància

secundària ja que allò de fonamental consisteix en afirmar que *la pàtria ha de ser defesa*. A banda de les consideracions sobre el resultat històric de la guerra, a banda de les consideracions sobre la democràcia i la lluita de classes, la pàtria, tal com ha arribat fins a nosaltres històricament, ha de ser defesa. I defesa, no perquè el nostre govern estigués ansiós de pau i “fóra pèrfidament atacat”, com ho publicava la Internacional, sinó perquè a banda de les condicions o dels mitjans amb què va ser atacat, a banda de qui estava en el seu dret i qui no, la guerra, una vegada començada, subjecta a cada bel·ligerant al perill de la invasió o de la conquesta. Consideracions polítiques, teòriques, diplomàtiques i militars es van esfondrar com en un terratrèmol, un incendi o una inundació. El govern amb el seu exèrcit es elevat a la posició d'un poder que pot protegir i salvar el seu poble. Les àmplies masses del poble retornen en l'actualitat a una condició prepolítica.

Aquest sentiment de les masses, aqueix reflex elemental de la catàstrofe no ha de ser criticat, perquè només és un sentiment temporal. Però completament distint és el cas de l'actitud de la socialdemocràcia comparat amb la responsabilitat de la representació política de les masses. Les organitzacions polítiques de les classes burgeses i especialment el mateix poder del govern, no segueix simplement el corrent. Instantàniament es posen a l'obra, i per distints camins alcen els seus sentiments impolítics i uneixen les masses en torn de l'exèrcit i del govern. La socialdemocràcia no sols no aconsegueix igual activitat en la direcció oposada, sinó que des del primer moment es lliura a la política del govern i al sentiment elemental de les masses. I en comptes d'armar a aquestes masses amb les armes de la crítica i de la desconfiança, encaminen el poble, mercès a la seua benèvola actitud, cap a les seues condicions prepolítiques. Renuncien a les seues tradicions i promeses polítiques de cinquanta anys amb una facilitat no molt a propòsit per a inspirar respecte als governants. Bethmann-Hollveg anunciava que el govern estava de complet acord amb el poble alemany, i després de la declaració del *Vorwärts*, en vista de la posició presa per la socialdemocràcia, tenia tot el dret de manifestar-ho així. A més, tenia també un altre dret. Si les condicions no li haguessen induït a diferir polèmiques per a un moment favorable, podia haver dit en la sessió del Reichstag del 4 d'agost, dirigint-se als representants del proletariat socialista:

“Avui esteu d'acord amb nosaltres reconeixent el perill que amenaça la nostra pàtria i vos uniu a nosaltres tractant de prevenir el perill per les armes. Aquest perill, no obstant, no és nou. Devíeu prèviament haver conegut l'existència i tendències del tsarisme i sabíeu que teníem altres enemics a banda d'aquest. Així, ¿amb quin dret ens ataquem quan aixequem el nostre exèrcit i la nostra marina? ¿amb quin dret refuseu el vot per a els crèdits militars un any i un altre any? ¿Açò va poder ocórrer pel dret a la traïció o pel dret de ceguesa? I si per culpa de vosaltres no haguéssim fet el nostre exèrcit, estaríem ara

impossibilitats enfront de l'amença russa, que vos ha tornat la raó. Cap crèdit concedit ara ens capacitaria per a refer allò que haguérem perdut. Estariem ara sense armes, sense canons, sense fortificacions. El vostre vot avui, a favor dels crèdits de guerra de cinc bilions, és admetre que rebutjar anualment el pressupost fou només una demostració buida i, pitjor que això: fou una demagògia política. Perquè tan aviat com feu un seriós examen històric, negueu enterament el vostre passat.”

Açò és el que el canceller alemany podia haver dit, i aquesta vegada el seu discurs hauria convençut.

I què és el que Haase hauria pogut contestar?

“Mai vam sostenir el desarmament d'Alemanya davant de perills externs. Semblant pau no va estar mai en els nostres pensaments. En tant que les contradiccions internacionals crearen fora d'elles mateixes el perill de la guerra, nosaltres volíem que Alemanya fóra salvada de la invasió estrangera i del servilisme. Allò que vam tractar és de tenir una organització militar que no puga (com pot una organització entrenada artificialment) estar feta per a servir a l'explotació de classes en l'interior i per a aventures imperialistes en l'estranger, sinó que siga invencible en la defensa nacional Volem una *milícia*. No tenim confiança en vosaltres per al treball de la defensa nacional. Heu fet de l'exèrcit una escola d'entrenament reaccionari. Heu format al cos d'oficials en l'odi a la més important classe de la societat moderna, el proletariat. Sou capaços d'arriscar milions de vides, no pels interessos reals del poble, sinó pels interessos egoistes d'una minoria governant, interessos que cobriu amb els noms d'ideals nacionals i prestigi de l'Estat.

“No ens inspireu cap confiança i aqueixa és la raó per la qual any rere any hem dit: ‘Ni un home ni un cèntim per a aquesta classe de govern !’”

“Però, i els cinc bilions!” podien interrompre veus a dreta i esquerra.

“Dissortadament no podem ara triar. No tenim exèrcit, sinó el creat pels presents amos d'Alemanya, i l'enemic està a les nostres portes. Pel moment no podem reemplaçar l'exèrcit de Guillem II per una milícia del poble, i una vegada que açò és així, no podem refusar menjar, roba i material de guerra a l'exèrcit que ens defèn, sense que importe com puga estar constituït. Nosaltres no repudiem el nostre passat, ni renunciem a l'esdevenidor. Estem obligats a votar els crèdits de guerra.”

Aquesta hauria estat la resposta més convenient que Haase podia haver donat.

I, tanmateix que semblants consideracions poden donar una explicació de perquè els treballadors socialistes com a *ciutadans* no impedièren l'organització militar sinó simplement complien el deure de *ciutadania* imposat a ells per les circumstàncies, nosaltres esperarem en va una contestació a la pregunta principal: ¿perquè la socialdemocràcia, com organització política d'una classe a la que li ha estat negada una participació en el govern, com implacable enemiga de la societat burgesa, com partit republicà, com una branca de la Internacional, perquè va assumir la responsabilitat d'actes mampresos per una classe que és la seua irreconciliable enemiga? Si és impossible per a nosaltres reemplaçar immediatament l'exèrcit dels Hohenzollern per una milícia, això no vol dir que haguem d'assumir nosaltres la responsabilitat dels actes d'aquest exèrcit. I si en temps de pau, de normal arreglament interior de l'Estat, fem la guerra contra la monarquia, la burgesia i el militarisme i tenim l'obligació de portar a les masses a fer aquesta guerra amb tot el pes de la nostra autoritat, en aqueix cas cometem el crim més gran contra el nostre esdevenidor posant aquesta autoritat al servei de la monarquia, la burgesia i el militarisme, en el precís moment d'aquesta explosió dins d'aquests terribles, antisocials i bàrbars mètodes de guerra. Ni la nació ni l'Estat poden escapar a l'obligació de la defensa. Però quan refusàvem als governants la nostra confiança, no privàvem l'Estat burgès ni de les seues armes, ni dels seus mitjans de defensa ni d'atac, perquè açò no pot ocórrer mentre no siguem prou forts per a arrancar el poder de les seues mans. En la guerra, com en la pau, som un partit d'oposició, no un partit de poder. D'aquesta manera podem, amb major seguretat, portar a terme aqueixa part del nostre treball que la guerra marca tan distintivament: el treball d'independència nacional. La socialdemocràcia no pot deixar que el destí de cap nació, la seua u una altra qualsevol, depenga de les victòries militars. Llençant sobre l'Estat capitalista la responsabilitat pels mètodes amb què protegeix la seua independència, açò és, la violació de la independència d'altres estats, la socialdemocràcia posa la pedra cantonera de la vertadera independència nacional en la consciència de les masses de totes les nacions. Preservant i desenrotllant la solidaritat internacional dels treballadors, assegurem la independència de la nació, independent així també del calibre dels canons.

Si el tsarisme és un perill per a la independència d'Alemanya, hi ha un únic camí menant a evitar el perill i nosaltres el coneixem: la solidaritat de les masses treballadores d'Alemanya i Rússia. Però semblant solidaritat minaria la política que Guillem II explicava dient que tot el poble alemany estava amb d'ell. ¿Què podem dir nosaltres, socialistes russos, als treballadors russos enfront del fet que les bales que els treballadors alemanys els envien porten el segell moral i polític de la socialdemocràcia alemanya?

“Nosaltres no podem fer la nostra política per Rússia, la fem per Alemanya” va ser la contestació que em va donar un dels més respectats funcionaris del partit

alemany quan jo li vaig plantejar el problema, i en aqueix moment vaig sentir, amb dolorosa claredat, el tremend colp donat a la Internacional des de dins.

És evident que la situació no millorarà si els partits socialistes dels *dos* països en guerra uneixen el seu destí al destí dels seus governs, com a Alemanya i a França. Cap poder extern, ni confiscacions, ni destrucció de la propietat socialista, ni detencions, ni empresonaments, podien haver donat a la socialdemocràcia colp tal com el que ella mateixa, amb les seues pròpies mans, s'ha donat, rendint-se al Moloc de l'Estat, precisament quan començava a parlar amb paraules de sang i ferro...

En el seu discurs, en el Congrés d'Essen, Kautsky presentava un quadre terrible d'un germà aixecant-se contra un altre germà en nom de la "guerra de defensa", però com a argument, no com una possibilitat. Ara que aquest quadre s'ha convertit en una realitat sangosa, Kautsky tracta d'aconseguir que ens resignem a això. Ell no veu la caiguda de la internacional.

"La diferència entre els socialistes alemanys i francesos no s'ha de buscar en el seu peculiar criteri, ni en els seus punts de vista fonamentals, sinó merament en la seua interpretació de la situació actual la qual, al seu torn, està condicionada per la *diferència en la seua posició geogràfica* (!). Per això, aquesta diferència no pot ser vençuda mentre la guerra dure. No obstant, no és una diferència de principi, sinó una diferència que sorgeix d'una situació particular i no té perquè durar després que aqueixa situació haja cessat d'existir." (*Neue Zeit*, 1915, Jg. 33, Bd., p. 73).

Quan Guesde i Sembat apareixen com a ajudants de Poincaré, Delcasse i Briand i com a opositors a Bethmann-Hollweg; quan els treballadors francesos i alemanys es degollen els uns als altres, i ho fan no obligats per la república burgesa i la monarquia dels Hohenzollern, sinó com a socialistes que compleixen amb el seu deure sota la direcció espiritual dels seus partits, ¿no significa això, potser, l'esfondrament de la Internacional? La "bandera de judici" és una i la mateixa tant per als socialistes alemanys que degollen als francesos, com per als socialistes francesos que degollen als alemanys. Si Ludwig Franck pren el seu canó, no és per a proclamar la *diferència de principi* enfront dels socialistes francesos, sinó per a matar-los en complet acord de principi; i si Ludwig Franck caigués ell mateix a causa d'una bala francesa, enviada probablement per un camarada, açò no és en detriment de la "bandera" que ells tenen en comú. És merament una conseqüència de la *diferència en la seua posició geogràfica*. Vertaderament, és amarg llegir semblants línies, però doblement amarg quan ragen de la ploma de Kautsky. La Internacional sempre es va oposar a la guerra.

“I si, tanmateix els esforços de la socialdemocràcia, tinguérem guerra [diu Kautsky] aleshores cada nació ha de salvar la seua pell el millor que pugua. Açò vol dir que la socialdemocràcia de cada país té el mateix dret i el mateix deure de participar en la defensa del seu poble i cap d’ells pot fer d’açò un motiu per a dirigir reprotxes (!) als uns i als altres”. (*Neue Zeit*, Jg. 33, p. 7).

Tal és el gènere d’aquesta “bandera” comuna, d’aquest propòsit comú de salvar la pròpia pell, de trencar-se el crani els uns als altres en pròpia defensa, sense “retraure’s” els uns als altres per fer-ho.

¿Però va a ser la qüestió contestada per l’*acord* en la “bandera de judici”? ¿No serà més ben contestada per la qualitat d’aquesta “bandera de judici” comú? Entre Bethmann-Hollweg, Sosonov, Ramat i Doicasse, també es troba acord en les seues banderes. Tampoc entre elles hi ha cap diferència de principi. Menys que ningú tenen ells dret a dirigir-se reprotxes entre si.

La seua conducta emana simplement d’una *diferència en la seua posició geogràfica*. Si Bethmann-Hollweg hagués estat un ministre anglès, hagués obrat exactament com ho va fer *Sir Edward Ramat*. La seua bandera és tan igual per a els uns i els altres com els seus canons, que no es diferencien més que en el calibre. Però la qüestió per a nosaltres és: podem adoptar *la seua bandera com la nostra*?

“Afortunadament, és una equivocació suposar que la socialdemocràcia alemanya, en cas de guerra, hauria d’actuar d’acord amb consideracions nacionals i no internacionals, sentint-se abans alemanya i després partit del proletariat.”

Això deia Kautsky en Essen. I ara, quan el punt de vista nacional ha unit a tots els partits dels treballadors de la Internacional, en lloc del punt de vista internacional que ells tenien en comú, no sols es resigna Kautsky a aquesta “equivocació”, sinó que tracta de trobar en això acord de banderes i una garantia del renaixement de la Internacional.

“En tots els estats nacionals, la classe treballadora ha de dirigir totes les seues energies a conservar intactes la independència i la integritat del territori nacional. Açò és essencial en la democràcia, base necessària per a la lluita i la victòria final del proletariat.” (*Neue Zeit*, Jg.33, p. 74).

Però, si aquest és el cas, què passa amb la socialdemocràcia austríaca? ¿També han de consagrar totes les seues energies a la conservació de la no nacional i antinacional monarquia austrohongaresa? I la socialdemocràcia alemanya? Amalgamant-se políticament amb l’exèrcit alemany, no sols ajuda a conservar

el caos nacional austrohongarès sinó que facilita la destrucció de la unitat nacional alemanya. *La unitat nacional es posa en perill no sols amb la derrota sinó també amb la victòria.*

Des del punt de vista del proletariat europeu és igualment perjudicial, ja siga que un tros del territori francès siga absorbit per Alemanya o que França absorbisca un tros de territori alemany. Per açò el manteniment del *statu quo* no significa res per a la nostra plataforma. El mapa polític d'Europa ha estat fet a punta de baionetes, passant per totes les fronteres sobre els cossos vius de les nacions. I si la socialdemocràcia ajuda el seu nacional (o antinacional) govern amb totes les seues energies, és el mateix que deixar que el poder i la intel·ligència de les baionetes corregisquen el mapa d'Europa. I trencant en trossos la Internacional, la socialdemocràcia destrueix l'únic poder capaç de crear un programa d'independència i democràcia nacional en oposició a l'activitat de les baionetes, i de complir aquest programa en un grau més o menys gran, totalment independent de si les baionetes nacionals són coronades amb la victòria.

La vella experiència està confirmada una vegada més. Si la socialdemocràcia posa els seus deures nacionals per damunt dels seus deures de classe, comet el crim més gran, no sols contra el socialisme sinó també contra els interessos de la nació en la més ampla accepció de la paraula.

EL COL·LAPSE DE LA INTERNACIONAL

En el seu Congrés de París, dues setmanes abans del començament de la catàstrofe, els socialistes francesos insistien a comprometre totes les branques de la Internacional en una acció revolucionària en cas de mobilització. Pensaven principalment en la socialdemocràcia alemanya. El radicalisme dels socialistes francesos, en assumptes de política estrangera, tenia les seues arrels no tant en interessos internacionals com en interessos nacionals. Els esdeveniments de la guerra han confirmat ara definitivament el que estava clar per a molts d'ells. Allò que els socialistes francesos desitjaven dels seus germans de partit a Alemanya era una certa garantia per a la inviolabilitat de França. Ells creien que d'aquesta manera, pactant amb el proletariat alemany, podien finalment alliberar les seues mans en el cas d'un decisiu conflicte amb el militarisme nacional.

La socialdemocràcia alemanya, per la seua banda, refusava senzillament semblant compromís. Babel demostrà que, malgrat que els partits socialistes firmaven la resolució francesa, no podrien mantenir la seua promesa quan el moment decisiu arribés. Ara no hi ha dubte que Bebel va estar bé. Com els

esdeveniments han provat repetidament, un període de mobilització mutila quasi completament el partit socialista, o almenys impedeix la possibilitat de moviments decisius. Una vegada declarada la mobilització, la socialdemocràcia es troba enfront del poder concentrat del govern, el qual està recolzat per un poderós aparell militar disposat a destruir tots els obstacles en el seu camí amb la inqualificable cooperació de tots els partits i institucions burgeses.

De no menys importància és el fet que la mobilització desperta i posa als seus peus a aquells elements del poble que tenen una significació social molt petita i que fan un paper que no és polític en temps de pau. Centenars de milers, fins a milions de pobres obrers manuals, de proletaris vagabunds (la xusma dels treballadors), de petits llauradors i treballadors del camp, són arrossegats per la disciplina de l'exèrcit i embotits en un uniforme, en què cadascun d'ells es troba amb un estat de consciència semblant al que tenen com a treballadors. Ells i les seues famílies són arrancats a la força de la seua trista i inconscient indiferència i és fa tot allò que és pot per tal que prenguen cert interès en el destí del seu país. La mobilització i l'estat de guerra desperten noves expectatives, noves perspectives en aquests cercles, als quals no arriba pràcticament la nostra agitació, i en els quals, en circumstàncies normals, no s'allistarien mai. Confuses esperances d'un canvi en les presents condicions, d'un canvi per a millorar, omplien els cors d'aquestes masses arrancades a l'apatia de la misèria i del servilisme. El mateix ocorre al començament d'una revolució, però amb una diferència molt important. Una revolució uneix a aquests elements, despertats de fa poc, a la classe revolucionària, però la guerra els uneix... al govern i a l'exèrcit! En un dels casos, totes les necessitats no satisfetes, tots els patiments acumulats, totes les esperances i desigs, troben llur expressió en l'entusiasme revolucionari; en l'altre cas, aquestes mateixes emocions col·lectives adopten temporalment la forma d'una patriòtica intoxicació. Amplis cercles de les classes treballadores, fins aquells que estan influïts pel socialisme, són arrossegats pel mateix corrent.

Les avançades de la socialdemocràcia es senten aleshores en minoria; llurs organitzacions queden trencades quan es completa l'organització de l'exèrcit. En semblants condicions no pot donar-se cap pensament en pro de moviments revolucionaris que procedisca del partit. I tot açò és completament independent de la qüestió de si el poble accepta una guerra determinada o no. Malgrat el caràcter colonial de la guerra rusojaponesa i de la seua impopularitat a Rússia, en el primer mig any de guerra gairebé dominà al moviment revolucionari. En conseqüència, és evident que amb les millors intencions del món, els partits socialistes no poden comprometre's a desplegar una acció obstructionista en el moment de la mobilització, que constitueix precisament també el moment de l'aïllament polític del socialisme.

I per açò no ha de considerar-se com cosa estranya i descoratjadora el fet que el partit de les classes treballadores no oposés a la mobilització militar una pròpia organització revolucionària. Si els socialistes s'hagueren limitat a llençar una condemna contra la guerra europea, si haguessen declinat tota responsabilitat davant d'ella i haguessen negat el vot de confiança als seus governs i també el vot pels crèdits de guerra, haurien complit amb el seu deure. Haurien adoptat una posició expectant, el caràcter d'oposició de la qual hauria ressaltat tan clarament per al govern com per al poble. Una acció ulterior hauria estat determinada per la marxa dels esdeveniments i per aquells canvis que els esdeveniments de la guerra han de produir en la consciència del poble. Els enllaços que uneixen a la Internacional haurien estat conservats i la bandera del socialisme hauria romàs immaculada. Malgrat debilitar-se momentàniament la socialdemocràcia, hauria conservat lliures les seues mans per al cas d'una intervenció decisiva en aquestes qüestions, tan aviat com el canvi s'hagués produït en els sentiments de les masses. I hom pot assegurar que no importa la influència que la socialdemocràcia hauria perdut a causa de semblant actitud al començament de la guerra, perquè hauria recobrat tot una vegada produït el canvi inevitable en el sentiment públic.

Però si açò no va ocórrer, si el senyal per a la mobilització va ser també el senyal per a la caiguda de la Internacional, si els partits nacionals del treball van formar en els rengles dels seus governs i dels seus exèrcits sense la menor protesta, és perquè va haver-hi profundes causes perquè açò ocorregués, però causes comunes a tota la Internacional. Seria fútil buscar aquestes causes en les condicions individuals i en la insuficiència dels caps i comitès de partit. Les causes cal cercar-les en les condicions de l'època en què la Internacional socialista va aparèixer, primerament, i, després, es va desenvolupar. Açò no vol dir que la incapacitat dels caps o la sorprenent incompetència dels comitès executius pugua sempre justificar-se. Res d'això. Però no són els factors fonamentals. Aqueixos factors cal buscar-los en les condicions històriques de tota una època. Però no és una qüestió (i hem de confessar-ho entre nosaltres mateixos) que es referisca a equivocacions particulars, ni tampoc a conductes oportunistes o a actituds de perplexitat en distints parlaments; no es refereix tampoc al vot de la socialdemocràcia a favor del pressupost en el Gran Ducat de Baden, ni a la individual experiència ministerial a França, ni a la carrera que hauria, o no, fet aquest o aquell socialista. És, ni més ni menys, la total derrota de la Internacional en l'època històrica de major responsabilitat, per a la qual totes les formacions prèvies del socialisme poden ser considerades com una mera preparació.

Una revista dels esdeveniments històrics posaria sota llum un nombre de fets i de símptomes que despertarien inquietud sobre el fons i la solidesa de l'internacionalisme en el moviment obrer.

No ens referim a la socialdemocràcia austríaca. Debades els socialistes russos i serbis buscaren en els retalls d'articles sobre política mundial publicats en el *Wiener Arbeiter-Zeitung*, quelcom que pogués ser utilitzable per als treballadors russos i serbis sense que hagueren d'averkonyir-se per la Internacional. Una de les més sorprenents tendències d'aquest periòdic va ser sempre la defensa de l'imperialisme austroalemany, no sols contra l'enemic de fora sinó també contra l'enemic intern... i el *Vorwärts* fou un dels enemics interns. No hi ha ironia en dir que en la present crisi de la Internacional el *Wiener Arbeiter-Zeitung* fou fidel a la seua historia,

El socialisme francès revela dues coses: d'una banda, un ardent patriotisme, no lliure de l'enemistat d'Alemanya i, per l'altra banda, el més violent antipatriotisme, a l'estil d'Hervé, el qual, com l'experiència ensenya, promptament cau dins del seu extrem oposat.

A semblança d'Anglaterra, on el matís patriòtic dels *torys* de Hyndman, suplantà el seu radicalisme sectari, també aqueix patriotisme ha causat repetides vegades dificultats polítiques a la Internacional.

Els símptomes nacionalistes van poder ser descoberts també, en menor grau, en la socialdemocràcia alemanya.

En d'altres paraules, l'oportunisme dels alemanys del sud va créixer fora del sòl del particularisme, el qual va ser nacionalisme de pacotilla.

Però els alemanys del sud foren considerats, i molt encertadament, com una reraguarda sense importància del partit. La promesa de Bebel de tirar-se al muscle el seu fusell en cas de perill no fou rebuda amb entusiasme. I quan Noske repetí l'expressió de Bebel, fou durament atacat en la premsa del partit.

En suma, la socialdemocràcia alemanya s'adhereix més estrictament a l'internacionalisme que cap altre dels vells partits socialistes. Per aquest motiu trencà secament amb el seu passat.

A jutjar pels anuncis formals del partit i pels articles de la premsa socialista, no hi ha cap enllaç entre el socialisme alemany d'ahir i el d'avui.

Però està clar que semblant catàstrofe no hauria ocorregut si les condicions per a això no haguessen estat preparades prèviament. El fet que dos partits joves, el rus i el serbi, van ser fidels als seus deures internacionals, no és una confirmació de la filosofia, segons la qual, la lleialtat als principis és una expressió natural de poca maduresa. Aquest fet ens porta a buscar les causes del col·lapse de la

Internacional en aquelles condicions del seu desenrotllament que menys influència exerciren en els seus membres joves.

OPORTUNISME SOCIALISTA

El Manifest Comunista, escrit en 1847, acaba amb aquestes paraules: “Proletaris de tots els països, uni-vos!” Però aquest crit de guerra va aparèixer massa prematurament per a poder ser d’una viva actualitat tot seguit. L’ordre del dia de la història per aquells moments va ser la revolució de la classe mitjana de 1848. I en aquesta revolució, la part que recaigué sobre els autors del manifest no va ser la de dirigents d’un proletariat internacional sinó la de lluitadors en l’extrema esquerra de la democràcia nacional.

La revolució de 1848 no resolgué ni tan sols un dels problemes nacionals: no feu sinó posar-los a la llum. La contrarevolució, juntament amb el gran desenvolupament industrial que es produí aleshores, trencà el fil del moviment revolucionari. Transcorregué un altre segle de pau fins que recentment els antagonismes, que havien desaparegut amb la revolució, van requerir la intervenció de l’espasa. Aquesta vegada no va ser l’espasa de la revolució, caiguda de les mans de la classe mitjana, l’esgrimida sinó l’espasa militarista de la guerra, treta d’una beina dinàstica. Les guerres de 1859, 1864, 1866 i 1870 crearen una nova Itàlia i una nova Alemanya. Les castes feudals van prendre a la seua manera l’herència de la revolució de 1848. La fallida política de la classe mitjana, que s’expressa en aquest històric intercanvi de rols, esdevingué un estímul directe a un moviment independent del proletariat, basat en el ràpid desenvolupament del capitalisme.

En 1863, Lassalle fundà la primera unió política a Alemanya. En 1864 la primera Internacional va ser creada a Londres davall la guia de Karl Marx.

El sant i senya del Manifest fou pres i usat en la primera circular publicada per l’Associació Internacional dels Treballadors. És molt característic de les tendències del moviment obrer, el fet que la seua primera organització tingués un caràcter internacional.

No obstant, aquesta organització fou una anticipació de les futures necessitats del moviment més que no un instrument de govern en la lluita de classes. Allí continuava existint un ample abisme entre l’objectiu final de la Internacional, la revolució comunista i les seues immediates activitats, les quals prengueren principalment la forma de la cooperació de la Internacional en els caòtics moviments vaguistes dels treballadors de diversos països. Fins i tot els fundadors de la Internacional esperaven que la marxa revolucionària dels

esdeveniments venceria força aviat la contradicció entre la ideologia i la pràctica. Mentre el Consell General donava diners per a ajudar els grups de vaguistes d'Anglaterra i del continent, feia esforços al mateix temps per tal d'harmonitzar la conducta dels treballadors de tots els països en el camp de la política mundial.

Però aquests esforços no tenien, igual que no la tenen encara, una suficient base material. L'activitat de la primera Internacional coincideix amb el període de guerres que van obrir el camí del seu desenrotllament a Europa i en Amèrica del Nord. Malgrat la seua importància doctrinal i educativa, els esforços de la Internacional per a immiscir-se en la política mundial haurien fet veure molt clarament als treballadors avançats de tots els països, la seua impotència contra l'Estat nacional de classe. La *Commune* de París, fulgurant fora de la guerra, va ser el punt culminant de la Primera Internacional. Així com el *Manifest Comunista* fou l'anticipació teòrica del moviment modern del treball i la Primera Internacional va ser l'anticipació pràctica de les associacions del treball del món, així la *Commune* de París va ser l'anticipació revolucionària de la dictadura del proletariat.

Però només una anticipació i res més. I per aquesta mateixa raó estava clar que és impossible per al proletariat fer caure la màquina de l'Estat i reconstruir la societat mitjançant improvisacions revolucionàries.

Els estats nacionals que sorgeixen de les guerres creen una base real per a aquest històric treball: la base nacional. Per açò el proletariat ha de passar per l'escola de la seua pròpia educació.

La Primera Internacional complí llur missió d'escola per al partit nacional socialista. Després de la guerra francoprussiana i la *Commune* de París, la Internacional arrossegà una moribunda existència durant alguns anys més i en 1872 va ser transplantada a Amèrica i, rere de diversos experiments religiosos i socials visqué errabunda i hi va morir després.

Llavors comença el període prodigiós de desenvolupament capitalista sobre la base de l'Estat nacional. Per al moviment obrer, aquest fou el període de concentració gradual de força, de desenrotllament, d'organització i positivisme polític o oportunisme.

En Anglaterra el període tempestuós del cartisme, aquell despertar revolucionari del proletariat anglès, s'havia consumit completament deu anys abans del naixement de la Primera Internacional.

L'anul·lació de les lleis de cereals (1846) i la consegüent prosperitat industrial,

que feu d'Anglaterra el taller del món, l'establiment de les deu hores de treball diàries (1847), l'augment de l'emigració irlandesa a Amèrica i l'emancipació dels treballadors en les circumscripcions (1867), totes aquestes circumstàncies, les quals beneficiaven considerablement la major part de la capa superior del proletariat, menà el moviment de classes en Anglaterra dins les aigües pacífiques del "tradeunionisme" i de la seua política liberal supletòria.

El període de possibilisme, que és la conscienciosa i sistemàtica adaptació a la forma d'Estat econòmic i legal del capitalisme nacional, comença per a el proletariat anglès, el més vell dels germans, abans que el naixement de la Internacional i vint anys abans que per al proletariat continental.

Si, malgrat tot, les grans lligues angleses es van unir a la Internacional, al principi va ser només perquè les protegia contra la importació dels promovedors de vagues en la lluita pel salari.

El moviment obrer francès recobrà, malgrat que molt lentament, la pèrdua de sang abocada en la *Commune* sobre el terreny d'un creixement industrial endarrerit i al mig d'una atmosfera nacionalista de la més nociva ànsia de revenja. Fluctuant entre una negació anarquista de l'Estat i una vulgar capitulació democràtica a la República burgesa, el moviment del proletariat francès en desenrotllà adaptant-se'n a l'enquadrament social i polític.

Com Marx havia ja previst en 1870, el centre de gravetat del moviment socialista es desplaçà a Alemanya.

Després de la guerra francoprussiana, l'Alemanya unida entrà en una era semblant a la que Anglaterra havia travessat durant els anteriors vint anys; una era de prosperitat capitalista, de franquesa democràtica i d'un alt estil de vida per a la capa superior del proletariat.

Teòricament el moviment obrer marxava sota la bandera del marxisme. Inclús en la dependència a les condicions del període, el marxisme esdevingué per a el proletariat alemany no la fórmula algebraica de la revolució que va ser al principi, sinó el mètode teòric per adaptació a un Estat nacional capitalista coronat amb un casc prussià. El capitalisme, que havia aconseguit un equilibri temporal, revolucionava contínuament la base econòmica de la vida nacional. Per a conservar el poder que havia resultat de la guerra francoprussiana, calgué augmentar l'exèrcit permanent. La classe mitjana havia cedit totes les seues posicions *polítiques* a la monarquia feudal, però atrinxerant-se ella mateixa més enèrgicament en les seues posicions *econòmiques*, sota la protecció de la política militarista de l'Estat. Els principals corrents del darrer període, que comprenen quaranta-cinc anys, són: capitalisme victoriós, militarisme erigit

sobre una base capitalista, una reacció política resultat del creixement interior de les bases feudals i capitalistes..., una revolució de la vida econòmica, i un complet abandó dels mètodes revolucionaris i tradicions en la vida política. La sencera activitat de la socialdemocràcia alemanya fou dirigida vers el despertar dels obrers retrògrads, a través d'una lluita sistemàtica per les seues necessitats més immediates...., unió de forces, augment de membres, omplir el tresor, el desenvolupament de la premsa, la conquesta, per si mateixes, de totes les posicions que es presenten i la seua utilització i expansió. Aquest va ser el gran treball històric del despertar i educació de la classe "antihistòrica".

La gran lliga de treballadors d'Alemanya centralitzada es desenrotllà dins de la dependència directa del desenvolupament de la indústria nacional, adaptant-se ella mateixa als seus èxits en l'interior i en els mercats estrangers, i controlant els preus de matèries primeres i productes manufacturats.

Localitzada en districtes polítics, per a adaptar-se a les lleis electorals, i estenent els seus temptejos a totes les ciutats i municipis rurals, la socialdemocràcia aixecà l'única estructura de l'organització política del proletariat alemany amb les seues moltes ramificacions de jerarquia burocràtica, el seu milió de membres contribuents, els seus quatre milions de votants, noranta-un diaris i seixanta-cinc impremtes del partit.

Aquesta activitat conjunta d'una importància històrica incommensurable, es desenvolupà a través de l'esperit del "possibilisme".

En quaranta-cinc anys la història no oferí al proletariat alemany una simple oportunitat d'apartar un obstacle per un atac tempestuós, o capturar una posició hostil dins d'un avanç revolucionari. Com resultat de la relació recíproca de forces socials, fou obligat a evitar obstacles o adaptar-se'n. En açò, el marxisme, en tant teoria, resultà un valuós instrument com guia política, però no podia canviar el caràcter oportunista del moviment de classe que va ser el seu tret essencial en aquesta etapa tant en Anglaterra, com a França i Alemanya. Tanmateix la superioritat indiscutible de l'organització alemanya, les tàctiques de les lligues, van ser molt iguals en Berlín i a Londres. El seu principal treball fou el sistema dels acords de tarifes. En el camp polític, la diferència va ser més gran i profunda. Mentre el proletariat anglès marxava sota la bandera del liberalisme, els treballadors alemanys formaven un partit independent amb una plataforma socialista. I àdhuc aquesta diferència no va ser tan profunda en política, però sí en formes ideològiques i d'organització.

A través de la pressió que els treballadors anglesos exercien en el partit liberal, van obtenir certes limitades victòries: l'extensió del sufragi, llibertat d'unió i la legislació social. El mateix va ser conservat o millorat pel proletariat alemany

pel seu partit independent, que es veié obligat a formar-se a causa de la ràpida capitulació del liberalisme alemany.

I àdhuc aquest partit, mentre en principi combatia per la conquesta del poder polític, fou obligat en la pràctica a adaptar-se ell mateix al poder governant, per tal de protegir el moviment obrer contra els cops d'aquest poder i per a realitzar noves reformes. En d'altres paraules: a causa de la diferència en tradicions històriques i condicions polítiques, el proletariat anglès s'adaptava a l'Estat capitalista per mitjà del partit liberal, mentre que el proletariat alemany va ser obligat a formar un partit propi per a arribar als mateixos objectius polítics. I la lluita política del proletariat alemany, en tot aquest període, té el mateix caràcter oportunista, limitada per condicions històriques, que la del proletariat anglès.

La semblança d'aquests dos fenòmens tan diferents en les seues formes, és mostra més clarament en el resultat final a l'acabament del període. El proletariat anglès en la seua lluita quotidiana va ser forçat a formar un partit independent propi, sense trencar, no obstant això, les seues tradicions liberals; i el partit del proletariat alemany, quan la guerra el forçava a una opció decisiva, donava una contestació dins de l'esperit nacional de tradicions liberals del partit laboristes anglès.

El marxisme, naturalment, no era només quelcom accidental i insignificant en el moviment obrer alemany. Inclús no hi seria la base per a deduir el caràcter socialrevolucionari del partit, de la seua ideologia oficial marxista. La ideologia és molt important, però no un factor decisiu en política. El seu paper és planejar sobre la política. Aquesta profunda contradicció, inherent al despertar de la classe revolucionària, sobre la raó de la seua relació amb l'Estat reaccionari feudal, reclamava una ideologia irreconciliable, que arrossegaria tot el moviment sota la bandera dels desigs de la revolució social. Des que les condicions històriques forçaven les tàctiques oportunistes, la posició irreconciliable de la classe proletària va trobar expressió en les fórmules revolucionàries del marxisme. Teòricament, el marxisme concilia amb perfecte èxit la contradicció entre reforma i revolució. No obstant el procés del desenvolupament social és quelcom molt més confús que teòric en el domini del pur pensament. El fet que la classe eminentment revolucionària en les seues tendències es veiés obligada durant diverses dècades a adaptar-se a la política de l'Estat monàrquic, basat en el tremend desenvolupament capitalista del país, en el curs del qual es va aconseguir l'adaptació i organització d'un milió de membres i un treball burocràtic el qual dirigia tot el moviment..., aquest fet, repetim, no deixa d'existir i no perd el seu pes significatiu perquè el marxisme anticipés el caràcter revolucionari del moviment futur. Només la més innocent ideologia podia concedir la mateixa importància a aquest pronòstic que a les

actualitats polítiques del moviment obrer alemany.

Els revisionistes alemanys foren impressionats en la seua conducta per la contradicció entre la reforma pràctica del partit i les seues teories revolucionàries. Ells no compregueren que aquesta contradicció estava condicionada per circumstàncies temporals, encara que prolongades, i que només podien ser vençuts per un ulterior desenrotllament social. Per a ells era una contradicció lògica. L'equivocació dels revisionistes no fou que ells confirmaren el caràcter reformista de les tàctiques del partit en el passat, sinó que volien perpetuar el reformisme teòric i fer-ne l'únic mètode de la lluita de la classe proletària. Als revisionistes els mancava tenir compte de les tendències objectives del desenvolupament polític, el qual, aprofundint les distincions de classe, havia de menar a la revolució social com un camí per a l'emancipació del proletariat. El marxisme sortia d'aquesta disputa teòrica com a vencedor en tota la línia. Però el revisionisme, tanmateix ser derrotat en el camp de la teoria, va seguir vivint, extraient la seua raó de ser de la conducta i l'actual psicologia del moviment sencer. La impugnació crítica del revisionisme com una teoria, no significa, en absolut la seua derrota tàctica i psicològica. Els parlamentaris, els sindicalistes, els camarades, van continuar vivint i treballant en l'atmosfera d'oportunisme general, d'especialitats practiques i d'estretors nacionalistes. El reformisme assolí fixar la seua empremta fins en la imaginació d'August Bebel, el gran representant d'aquest període.

L'esperit oportunista va adquirir una consistència particular en la generació que entrà a formar part del partit en el temps de les lleis antisocialistes de Bismarck i la reacció opressora sobre tota Europa. Mancada del zel apostòlic de la generació que estigué unida amb la Primera Internacional, dificultada en els seus primers passos pel poder de l'imperialisme victoriós, obligada a adaptar-se a les trampes i llaços de les lleis antisocialistes, aquesta generació va créixer en l'esperit de moderació i desconfiança constitucional de la revolució. Els que la van constituir són ara homes vells de cinquanta a seixanta anys i són els que estan precisament al capdavant de les lligues i organitzacions polítiques. El reformisme no és només la seua psicologia política, sinó també la seua doctrina. El creixement gradual dins del socialisme (que és la base del revisionisme), ha demostrat ser el més pobre somni utòpic, davant del fet del desenvolupament capitalista. Però el creixement gradual polític de la socialdemocràcia dins del mecanisme de l'Estat nacional, ha vingut a ser una tràgica actualitat... per a la raça sencera.

La revolució russa fou el primer gran esdeveniment que portà una fresca glopada d'aire dins de la calma d'Europa en els trenta-cinc anys després de la *Commune* de París. El ràpid desenrotllament de la classe obrera russa i la força inesperada de la seua concentrada activitat revolucionària, produí una gran

impressió en tot el món civilitzat i donà un impuls en totes bandes, agusant les diferències polítiques. En Anglaterra, la revolució russa precipitava la formació d'un partit obrer independent. En Àustria, gràcies a circumstàncies especials, açò porta al sufragi universal masculí. A França l'eco de la revolució russa prengué la forma de sindicalisme, la qual cosa donava expressió, davall una inadequada forma teòrica i pràctica, al despertar de les tendències revolucionàries del proletariat francès. I en Alemanya la influència de la revolució russa es va fer sentir en l'enfortiment de l'ala esquerra del partit, en l'apropament del centre director a ella i en l'aïllament del revisionisme. La qüestió de l'emancipació prussiana, aquesta clau de la posició política del junquerisme, prengué una posició més aguda. I el partit adoptà en principi el mètode revolucionari de la vaga general. Però totes aquestes sacssades exteriors foren inadequades per tal d'ensenyar al partit el camí de l'ofensiva política. D'acord amb les tradicions del partit, la tornada devers el radicalisme trobà la seua expressió en discussions i en l'adopció de resolucions. No arribà més enllà.

L'OCAS DE L'ESPERIT REVOLUCIONARI

Fa sis o set anys un reflux polític seguí en tot arreu a la marea alta revolucionària.

A Rússia triomfà la contrarevolució i començà un període de decadència per a el proletariat rus, tant en política com en la força de les seues organitzacions. En Àustria tot va començar amb el debilitament de la classe treballadora; la legislació sobre el segur social es podria en les oficines governamentals, els conflictes nacionalistes començaren una altra vegada, amb nou vigor, en el terreny del sufragi universal, debilitant i dividint a la socialdemocràcia. En Anglaterra, el partit laborista, després de separar-se del partit liberal, s'associà fermament amb d'ell altra vegada. En França, els sindicalistes passaren a posicions reformistes; Gustau Hervé es passava a la banda oposada a la seua en el més curt espai de temps. I en la socialdemocràcia alemanya, els revisionistes aixecaren els seus caps, envalentits perquè la història els havia donat semblant revenja. Els alemanys del sud donaven la nota votant a favor del pressupost. Els marxistes es van veure obligats a canviar les seues tàctiques d'ofensives a defensives. Els esforços de l'ala esquerra per tal d'atraure el partit vers una política més activa, no tingueren èxit. El centre, que dominava, es dirigia cada vegada més cap a la dreta, aïllant els radicals. Els conservadors, refent-se dels colps rebuts en 1905, triomfaren en tota la línia.

A falta d'una activitat revolucionària, com també de la possibilitat per a un treball reformista, el partit despengué les seues energies senceres en aixecar l'organització, en aconseguir nous membres per als sindicats i per al partit, i en

fer nous periòdics i aconseguir nous subscriptors. Condemnat per dècades a una política d'oportunisme i de quietisme, adoptà el culte de l'organització com un fi en si mateix. Mai en la vida fou l'esperit d'inèrcia, produït pel treball rutinari, tan fort en la socialdemocràcia alemanya com en els anys immediats que precediren a la gran catàstrofe.

I no pot haver el menor dubte que la qüestió de la conservació de l'organització, de les finances, Cases del Poble i impremtes, exercí un paper poderós i una part important, en la posició presa per la fracció en el Reichstag en esclatar la guerra. "Si una altra cosa haguéssim fet, hauríem portat a la ruïna la nostra organització i la nostra premsa", va ser el primer argument que jo vaig sentir d'un destacat camarada alemany!

I com de característica és la psicologia oportunista influïda pel mer treball d'organització! De noranta-nou periòdics de la socialdemocràcia, cap trobà la possibilitat de protestar contra la violació de Bèlgica. Cap! Després de l'anul·lació de les lleis antisocialistes, el partit dubtà llarg temps abans de començar a fer funcionar les seues pròpies impremtes, per por que aquestes pogueren ser confiscades pel govern en cas de greus esdeveniments. I ara que té la seua pròpia premsa, la jerarquia del partit tem tot pas decisiu, per tal de no donar oportunitat per a la confiscació.

Allò que és més eloqüent de tot és l'incident del *Vorwärts*, que pidola el permís per a continuar la seua tirada... sobre la base d'un nou programa, suspenent indefinidament la lluita de classes. Tot amic de la socialdemocràcia alemanya sent una profunda pena quan rep el periòdic, que és el seu òrgan central, amb l'humiliant "Per ordre de l'Estat Major de l'Exèrcit". Si el *Vorwärts* hagués continuat davall la suspensió, açò hauria estat un fet polític important del qual el partit hagués pogut parlar-ne amb orgull. De totes maneres, açò hauria estat més honorable que continuar la seua existència amb la marca de les botes dels generals en la seua front.

Però encara més alta que totes les consideracions de política i de dignitat del partit, fou la consideració dels interessos dels membres, impremtes i organització. I així el *Vorwärts* ha viscut amb dues pàgines, demostració de la brutalitat sense límits del junquerisme en Berlín i a Lovaina, i l'oportunisme sense límits de la socialdemocràcia.

L'ala dreta es va mantenir més a favor dels seus principis, els quals resultaven de certes consideracions polítiques. Wolfgang Heine formulava grollerament aquests principis del reformisme alemany en una absurda discussió sobre si els socialdemòcrates havien de deixar la sala del Reichstag quan els membres s'alçaren a aplaudir el nom de l'emperador o si només havien de continuar

asseguts. “La creació d’una República en l’Imperi alemany està ara i per molt de temps fora de tota possibilitat; així que no és, vertaderament, quelcom important per a la nostra política present”. Els resultats pràctics, que inclús no han sigut aconseguits, poden ser aconseguits, però només amb la cooperació de la burgesia liberal.

“Per aquesta raó, no perquè jo siga un tossut recalcitrant, he cridat l’atenció sobre el fet que la cooperació parlamentària es farà difícil per les demostracions, que sense necessitat, *fereixen els sentiments* de la majoria de la Casa”.

Però si una simple infracció d’etiqueta monàrquica fou prou per a destruir l’esperança de cooperació reformista amb la classe mitjana liberal, certament, doncs, la ruptura amb la “nació” burgesa en el moment del “perill” nacional hauria impedit per anys, no sols totes les reformes desitjades, sinó també tots els desigs reformistes. Aquesta actitud que fou dictada als rutinaris del partit per la seua gran ansietat sobre la conservació de l’organització, fou complimentada entre els revisionistes per consideracions polítiques. El seu punt de vista provà ser, des de qualsevol consideració, més comprensible i destinat a imposar-se per sobre els altres. Tota la premsa del partit està ara aclamant febrilment allò que menyspreà a manta; la patriòtica actitud present de la classe treballadora, li farà guanyar després de la guerra, la bona voluntat de les classes posseïdores, per a que porten a terme algunes reformes.

Per açò la socialdemocràcia alemanya no es va sentir ella mateixa, sota el pes d’aquests grans esdeveniments, un poder revolucionari, un poder que no es deixés arrossegar pel remolí nacionalista, sinó que amb molta calma guardés el moment favorable per a unir-se amb les altres branques de la Internacional, aprofitant el curs dels esdeveniments. No, en comptes d’açò, la socialdemocràcia alemanya es va sentir com una espècie de tren pesant amenaçat per una cavalleria hostil. Per aquesta raó subordinaren els socialistes tot l’esdevenidor de la Internacional a l’estranya qüestió de la defensa de les fronteres de l’Estat de classe... perquè es van sentir primer i principalment com un Estat conservador, dins de l’Estat.

“Mireu a Bèlgica! crida el *Vorwärts* per a encoratjar els treballadors soldats. Les Cases del Poble han estat convertides en hospitals de sang, els periòdics suprimits, tota la vida del partit desfeta⁷. I per açò heu de mantenir-vos fins al final, “fins que la victòria decisiva siga la nostra”. En d’altres paraules: “Continueu destrossant, deixeu que el treball de les nostres pròpies mans siga

⁷ Un corresponsal sentimental del *Vorwärts* escrigué que ell cercava camarades belgues en la Casa del poble i hi trobà un hospital de sang alemany. ¿I què és el que el corresponsal del *Vorwärts* volia dels seus camarades belgues? “Guanyar-los a la causa del poble alemany” quan la mateixa Brussel·les ja havia estat guanyada “per a la causa del poble alemany”.

una lliçó terrible per a vosaltres. ‘Mireu a Bèlgica’, i d’aquest terror traieu la força per a renovar la destrucció”.

Tot el que s’ha dit fins ací, es refereix no sols a la socialdemocràcia alemanya, sinó també a totes les velles branques de la Internacional que han viscut a través de la història del darrer mig segle.

IMPERIALISME DE LA CLASSE TREBALLADORA

Hi ha un factor en l’esfondrament de la Segona Internacional que continua sense ser aclarit. Està en el cor de tots els esdeveniments pels que ha passat el partit.

La dependència del moviment de la classe proletària, particularment en els seus conflictes econòmics, de l’abast i èxits de la política imperialista de l’Estat és una qüestió, que jo sàpiga, mai plantejada fins ara en la premsa socialista. No és que jo intente resoldre-la en el curt espai d’aquest treball. Tot allò que jo diga sobre aquest punt serà, necessàriament, propi d’una breu ressenya.

El proletariat està profundament interessat en el desenvolupament de les forces productives. L’Estat nacional creat a Europa per les revolucions i guerres dels anys 1787 a 1870, va ser el tipus bàsic de l’evolució econòmica del passat període. El proletariat contribuï amb la seua intensa política conscient al desenvolupament de les forces productives dins d’un marc nacional. Recolzava a la burgesia en els seus conflictes amb enemics estrangers per a la conquesta d’una llibertat nacional; també en els seus conflictes amb la monarquia, amb el feudalisme i l’Església per la democràcia política. I en la mesura en què els burgesos tornaven a l’“ordre i a les lleis”, açò és, tornaven a ser reaccionaris, el proletariat s’atribuïa la tasca històrica que els burgesos havien deixat incompleta. Defenent una política de pau, cultura i democràcia, inclús contra la burgesia, contribuïa a l’eixamplament del mercat nacional, donant així un impuls al desenvolupament de les forces productives.

El proletariat té un mateix interès econòmic en la democratització i en el progrés cultural de tots els altres països en llur relació de compradors o venedors amb el seu propi país. En açò consisteix la garantia més important per a la solidaritat del proletariat, tant per a la seua aspiració final com per a la seua política diària.

La lluita contra les restes de la barbàrie feudal, contra les exigències il·limitades del militarisme, contra els drets agraris i impostos indirectes, fou el principal motiu de la política de la classe treballadora i serví directament o indirecta a ajudar al desenvolupament de les forces productives.

Aquesta és la vertadera raó del perquè la gran majoria del treball organitzat uní les forces polítiques amb la socialdemocràcia. Tots els impediments per al desenvolupament de les forces productives, toquen a la unitat dels treballadors molt de prop.

Com el capitalisme passava des d'un terreny nacional a un terreny imperialista internacional, la producció nacional i amb d'ella la lluita econòmica del proletariat, es desenrotllava dins d'una directa dependència amb les condicions del mercat mundial, les quals estan assegurades per cuirassats i canons. En d'altres paraules: en contradicció amb els interessos fonamentals del proletariat presos en la seua gran extensió històrica, els interessos immediats del comerç de diverses capes del proletariat van provar tenir una dependència directa dels èxits o derrotes de la política estrangera dels governs.

Anglaterra, molt abans que cap altre país, col·locava el seu desenvolupament capitalista sobre la base de l'imperialisme rapaç, i comprometia a la capa superior del proletariat en el seu domini mundial. Defenent els interessos de la seua pròpia classe, el proletariat anglès és limitava ell mateix a exercir pressió sobre els partits burgesos, els que li garantien una participació en l'explotació capitalista d'altres països. Açò no feu encetar una política independent fins que Anglaterra començà a perdre la seua posició en el mercat mundial, desplaçada pel seu major rival: Alemanya.

Però amb el creixement d'Alemanya en importància en el món industrial, va créixer la dependència de la major part de la capa superior del proletariat alemany respecte l'imperialisme alemany, no sols materialment, sinó també ideològicament.

El *Vorwärts* va escriure l'11 d'agost que els treballadors alemanys “comptaven entre els homes més intel·ligents políticament a aquells que des de fa anys han proclamat els perills de l'imperialisme (malgrat que ha sigut *amb molt poc d'èxit*, hem de confessar-ho) i ataquen ara la neutralitat italiana com els més exagerats xovinistes.” Però. açò no impedí al *Vorwärts* alimentar els treballadors alemanys amb arguments “nacionals” i “democràtics”, en justificació del sangós treball de l'imperialisme. (Alguns escriptors tenen la columna tan flexible com les seues plomes.) No obstant, tot açò no altera els fets. Quan arribà el moment decisiu, no semblà pas haver una enemistat irreconciliable amb la política imperial en la consciència dels treballadors alemanys. Per contra, semblaven prestos a escoltar els murmurs imperialistes embolicats en fraseologia nacional i democràtica. Aquesta no és la primera vegada que el socialisme imperial es revela en la socialdemocràcia alemanya.

És prou recordar el fet que en el congrés internacional celebrat en Stuttgart, la majoria dels delegats alemanys, especialment els sindicalistes, van ser els que votaren contra la resolució marxista sobre la política colonial. Allò causà una gran sensació en aquell moment, però el seu vertader significat resplendeix clarament a la llum dels esdeveniments presents. Precisament ara la premsa dels sindicats està unint la causa de la classe treballadora alemanya al treball de l'exèrcit dels Hohenzollern, amb més coneixement de causa del que manifesten els òrgans polítics.

Mentre el capitalisme continue mantenint-se sobre una base nacional, el proletariat no pot desistir en la seua cooperació i democratització de les relacions polítiques i en el desenvolupament de llurs forces productives a través de les seues activitats parlamentaries i municipals i d'altra mena. Els atemptats dels anarquistes per a establir una formal agitació revolucionària en oposició a les lluites polítiques de la socialdemocràcia, els condemnen a l'aïllament i a una gradual extinció. Però si els estats capitalistes sobrepassaren la seua forma nacional per a esdevenir poders imperialistes mundials, el proletariat no podria oposar-se a aquest nou imperialisme. I la raó és l'anomenat programa mínim, el qual arranja la seua política sobre el marc de l'Estat nacional. Quan el seu principal interès consisteix en els acords de tarifes i en la legislació social, el proletariat és incapaç d'emprar la mateixa energia en combatre a l'imperialisme que la que desplegà en combatre el feudalisme. Per aplicar els seus vells mètodes de la lluita de classes (la constant adaptació als moviments del mercat) a les noves condicions produïdes per l'imperialisme, ell mateix cau en la dependència material i ideològica de l'imperialisme.

L'únic camí que el proletariat pot seguir és el de la força revolucionària contra l'imperialisme sota la bandera del socialisme. La classe treballadora no tindrà forces per a lluitar contra l'imperialisme mentre les seues grans organitzacions continuen amb les seues velles tàctiques oportunistes, i només serà poderosa contra l'imperialisme quan s'endinse pel camí de la revolució social.

Als mètodes de l'oposició parlamentària nacional no sols els manca produir resultats pràctics, sinó que no poden constituir una apel·lació a les masses de treballadors, perquè aquests veuen que a esqueses dels parlamentaris, l'imperialisme, amb la força armada, redueix els salaris i que el cost de vida dels treballadors augmenta constantment en la seua dependència del mercat mundial.

Era clar per a tots els socialistes conscients, que l'únic camí que podia conduir-los des de l'oportunisme vers la revolució, no era el de l'agitació sinó el d'una gran catàstrofe en la història. Però cap d'ells va predir que aquesta tindria el prefaci d'aquest inevitable canvi de tàctiques en el col·lapse catastròfic de la

Internacional. La història treballa amb implacable força. Què és la catedral de Reims per a la història? Què són per a ella els cents o milers de reputacions polítiques? Què la vida o la mort de centenars de milers o de milions?

El proletariat s'ha quedat massa temps en l'escola preparatòria, molt més del que els seus primers lluitadors s'ho pogueren pensar. La història empunyà la seua granera i escombrà de la Internacional els farsants per tot arreu i va conduir les multituds que es movien lentament al camp on les seues últimes aspiracions han estat ofegades en sang. Un terrible experiment! Dels seus resultats depèn la sort de la civilització europea.

L'ÈPOCA REVOLUCIONÀRIA

Al final de l'últim segle, una acalorada controvèrsia va sorgir a Alemanya sobre la següent qüestió: Què efecte produeix la industrialització d'un país sobre el seu poder militar?

Els polítics i escriptors reaccionaris agraristes com Schring, Karl Ballod, Georg Hensen i d'altres, argumentaven que el ràpid augment de població en les ciutats, en detriment dels districtes rurals, minava positivament el poder militar de l'imperi i ells, naturalment, extreien d'ací les seues conseqüències en l'esperit del proteccionisme agrari. Des d'una altra banda Lujze Brentano i la seua escola defenien un punt de vista exactament oposat.

Els assenyalaven que l'industrialisme econòmic no sols obria nous recursos financers i tècnics, sinó que, també, desenrotllava en el proletariat la força vital capaç de fer ús efectiu de tots els nous mitjans de defensa i d'atac. Recordaven opinions autoritzades per a demostrar, que fins en primerenques experiències del 1870-71, "els regiments del preponderant districte industrial de Westphalia van ser dels millors". I explicaven aquest fet per la gran capacitat de l'obrer industrial per a suportar les noves condicions i ajustar-se'n.

Ara bé, qui te raó? La present guerra prova que Alemanya, que va fer els més grans progressos en l'esfera del capitalisme, fou capaç de desenrotllar el més alt poder militar. I així mateix els altres països arrossegats a la guerra provenen la colossal i competent energia que la classe treballadora desplega en les seues activitats guerreres. Açò és el resultat del passiu heroisme de les hordes de camperols, units estretament per una submissió fatalista o supersticions religioses; és l'individual esperit de sacrifici de tots els obrers, nascut de l'impuls intern, que els junta davall la bandera de l'ideal.

Però l'ideal sota la bandera de la qual el proletariat armat està ara, és l'ideal del

nacionalisme astut de la guerra, enemic mortal dels vertaders interessos dels treballadors. La classe governant ha demostrat ser prou forta per a forçar el seu ideal sobre el proletariat, i el proletariat, en plena consciència del que feia, va posar la seua intel·ligència, el seu entusiasme i les seues forces al servei de la classe enemiga. En aquest fet està marcada la terrible derrota del socialisme. No hi ha dubte que una classe que és capaç de desplegar semblant estabilitat i sacrifici en una guerra que considera “justa”, serà més capaç de desenrotllar aquestes qualitats quan la marxa dels esdeveniments li proporcione la tasca vertaderament digna de llur missió històrica.

L'època del despertar, de l'esclariment i de l'organització de la classe treballadora, revela que té recursos enormes d'energia revolucionària que no troba ocupació adequada en la lluita diària. La socialdemocràcia emplaçava la capa superior del proletariat dins del camp, però també va reprimir la seua energia revolucionària l'adopció de les tàctiques que es veié obligada a adoptar, les tàctiques d'*espera*, l'estratègia de deixar a l'oposant que es consumís per si mateix. El caràcter d'aquest període fou tan ombrí i reaccionari, que no va permetre a la socialdemocràcia l'oportunitat per a donar al proletariat tasques que haguessen ocupat el seu sencer esperit de sacrifici.

L'imperialisme els dóna ara semblants treballs. I l'imperialisme aconsegueix els seus fins empentant el proletariat dins d'una posició de “defensa nacional”, la qual per als treballadors significa la defensa del que les seues mans han creat, no sols de la riquesa immensa de la nació, sinó també l'organització de la seua pròpia, les seues finances, la seua premsa; en una paraula, tot el que infatigablement, penosament, han lluitat per obtenir en diverses dècades. L'imperialisme llençà a la societat fora de la seua balança violentament, destrossant la comporta aixecada per la socialdemocràcia per a regular el corrent d'energia revolucionària del proletariat i guiava aquest corrent dins del seu propi llit.

Però aquest terrible experiment històric, que d'un colp va trencar la medul·la del socialisme internacional, comporta un perill mortal per a la mateixa societat burgesa.

El martell és arrabassat de les mans de l'obrer i en el seu lloc s'ha col·locat el fusell. I l'obrer, que ha estat lligat pel mecanisme del sistema capitalista, és sobtadament arrancat de la seua tranquil·litat i assenyat a col·locar l'objectiu de la societat per damunt de la felicitat de la seua llar i de la vida mateixa.

Amb l'arma, que ell mateix ha fabricat, sota el braç, l'obrer es col·locat en tal posició que el mateix destí polític de l'Estat depèn directament d'ell. Aquells que l'explotaven i escarnien en temps normals, ara l'adulen servilment. Al

mateix temps entra en contacte íntim amb el canó, al que Lassalle anomena u dels mas importants ingredients de totes les constitucions. Ell passa les fronteres, pren part en requisicions forçoses, i ajuda a transportar els centres de població d'una part a una altra. S'estan operant ara canvis que mai ha vist la generació present.

Malgrat que l'avantguarda de la classe treballadora coneixia en teoria que el poder és el pare del dret, el seu pensament polític fou guanyat per complet per l'esperit d'oportunisme i d'adaptació al legalisme burgès. Ara ells aprenen de la lliçó dels fets a menysprear aquest legalisme i anul·lar-lo. Ara les forces dinàmiques estan reemplaçant les forces estàtiques en la seua psicologia. Els grans canons estan martellejant en el seu cap la idea que si bé és impossible apartar un obstacle voltant-lo sí que és possible destrossar-lo, així tota la població adulta està passant per aquesta escola de guerra tan terrible en el seu realisme, una escola que està formant un nou tipus humà. Una necessitat de ferro sacsa ara amb el seu puny tots els governants de la societat burgesa, les seues lleis, la seua moralitat, la seua religió. "La necessitat no reconeix lleis", deia el canceller alemany el 4 d'agost. Els monarques, al mig de les places públiques, anomenant-se els uns als altres mentiders, en el llenguatge de les dones de fira; els governs rebutgen les seues obligacions solemnement reconegudes; i l'església nacional lliga el seu Deu al canó nacional, com un criminal condemnat a treballs forçats. No està inclús clar que totes aquestes circumstàncies hagen de comportar un canvi profund en l'actitud mental de la classe treballadora, guarint-la radicalment de la hipnosi de la legalitat durant la qual es passà per un període d'estancament polític.

Les classes posseïdores aviat hauran de reconèixer aquest canvi, àdhuc a desgrat d'elles mateixa. Una classe treballadora que ha passat a través de l'escola de la guerra, sentirà la necessitat. d'usar el llenguatge de la força tan prompte com un obstacle seriós se li present dins del seu propi país. "La necessitat no reconeix llei", cridaran els treballadors quan s'intente contenir-los emparant-se en les lleis burgeses. I la pobresa, la terrible misèria, que preval durant aquesta guerra i continuarà després del seu acabament, serà una espècie de força en les masses per a violar moltes de les lleis burgeses. L'esgotament econòmic a Europa afectarà el proletariat més directament i severa. Els recursos materials de l'Estat seran esgotats per la guerra, i les possibilitats de satisfer les demandes de les masses treballadores seran molt limitades. Açò menarà a profunds conflictes polítics, els quals, sempre eixamplant-se i aprofundint-se, poden prendre el caràcter d'una revolució social, el desenvolupament i resultat del qual ningú pot preveure ara.

D'altra banda, la guerra amb els seus exèrcits de milions d'homes i les seues endimoniades armes de destrucció, pot consumir no sols els recursos de la

societat sinó les forces morals del proletariat. Si no troba resistència interna, aquesta guerra pot continuar alguns anys més, variant d'una a una altra banda la fortuna, fins que els principals bel·ligerants queden completament esgotats. Però aleshores, tota l'energia es concentrarà en la lluita del proletariat internacional, pujada a la superfície per la sangosa conspiració de l'imperialisme, fins a quedar completament consumida en l'horrible treball del mutu anihilament. El resultat serà el retrocés de la nostra civilització per moltes dècades. Una pau que siga resultat, no de la desperta voluntat del poble, sinó de l'esgotament mutu dels bel·ligerants, serà una pau com la que posà fi a la guerra balcànica; serà una pau de Bucarest estesa a l'Europa sencera.

Semblant pau buscaria pedaços nous per a les contradiccions, antagonismes i deficiències que ens han menat a la guerra present. I amb moltes altres coses, el treball socialista de dues generacions s'esvairia en un mar de sang, sense deixar darrere seu la més lleu empremta.

Quina d'aquestes coses és la més probable? Açò no pot ser determinat teòricament a *priori*. La solució depèn enterament de l'activitat de les forces vitals de la societat... sobretot de la socialdemocràcia revolucionària.

Immediata cessació de la guerra és el sant i senya sota el qual la socialdemocràcia pot reunir els seus disseminats rengles de les dues parts, dins dels partits nacionals i en tota la Internacional. El proletariat no pot fer la seua voluntat en el problema de pau dependent de consideracions estratègiques generals si accepta les dels estats. Ben al contrari, ha d'oposar els seus desigs de pau a aquestes consideracions militars. Això que els governs en guerra anomenen una lluita per la pròpia conservació nacional, és en realitat un mutu anihilament nacional. La real i pròpia defensa consisteix ara en la lluita per la pau.

Semblant lluita per la pau significa per a nosaltres no sols una lluita per a salvar el material humà i els patrimonis culturals d'ulteriors destruccions insanes. És una lluita principalment per a conservar l'energia revolucionària del proletariat.

Per tal d'unir els rengles del proletariat en una lluita per la pau, cal orientar, en tot el front, les forces del socialisme revolucionari contra el rabiós i demolidor imperialisme.

Les condicions sobre les quals la pau ha de ser establerta... la pau dels pobles entre si, i no la reconciliació dels diplomàtics... han de ser les mateixes per a tota la Internacional.

Res d'indemnitzacions.

Dret per a totes les nacions a l'autodeterminació. Els Estats Units d'Europa... sense monarquies, sense exèrcits permanents. Sense castes feudals governants. Sense diplomàcia secreta.

L'agitació per la pau que s'ha de realitzar simultàniament amb tots els mitjans a disposició de la socialdemocràcia, així com d'aquells altres mitjans que amb bona voluntat puga adquirir, no sols arrancarà als treballadors del seu hipnotisme nacionalista sinó que també farà el treball reparador d'una purificació interna en el present partit oficial del proletariat. Els revisionistes nacionals i els socialistes patrioters que en la Segona Internacional han estat explotant, amb fins militaristes nacionals, la influència que el socialisme va adquirir sobre les masses treballadores, han de ser foragitats al camp dels enemics de la classe treballadora per una agitació revolucionària inflexible en defensa de la pau.

La socialdemocràcia revolucionària no ha de témer que vaja a quedar-se aïllada, ara menys que mai. La guerra està fent l'agitació més terrible contra si mateixa. Cada dia que la guerra dure portarà noves masses de gent sota la nostra bandera, si és la bandera honrada de la pau i la democràcia. El camí més segur pel qual la socialdemocràcia pot aïllar la reacció militarista a Europa i obligar-la a prendre l'ofensiva, es llur crit per la pau.

.....

Nosaltres, revolucionaris marxistes, no tenim motius per a desesperar. L'època en què estem ara entrant, serà la *nostra* època. El marxisme no està derrotat sinó que, per contra, el tro del canó en cada part d'Europa proclama la victòria teòrica del marxisme. ¿Què resta ara de les esperances d'un desenrotllament "pacífic" per mitjà d'una mitigació dels contrastos amb la classe capitalista, per un augment regular, sistemàtic, dins del socialisme?

Els reformistes en principi, que esperaven resoldre la qüestió social pel camí dels acords de preus, lligues de consumidors i la cooperació parlamentària de la socialdemocràcia amb els partits burgesos, estan ara posant les seues esperances en la victòria de les armes "nacionals".

Els esperen que les classes posseïdores facen veure la seua molt bona voluntat en anar a l'encontre de les necessitats del proletariat, doncs que aquest ha provat el seu patriotisme.

Aquesta esperança seria positivament una bogeria si rere d'ella no hi hagués oculta una altra esperança, molt menys "idealista", que consisteix en què una victòria militar cree per a la burgesia un camp imperialista més ample per a

enriquir-se ella mateixa a costa de la burgesia d'altres nacions, i la capacite per a repartir part del botí amb el seu propi proletariat a expenses del proletariat d'altres països. *El reformisme socialista s'ha convertit actualment en socialisme imperialista.*

Nosaltres hem presenciât amb els nostres propis ulls la patètica fallida de les esperances d'un pacífic i pròsper creixement del proletariat. Els reformistes, violentant la seua pròpia doctrina, van ser obligats a recórrer a la violència, per a poder trobar el seu camí fora del polític cul-de-sac, ... no a la violència del poble contra les classes governants, sinó a la violència militar de les classes governants contra altres nacions. Des de 1848 la burgesia alemanya ha renunciât als mètodes revolucionaris per a la resolució dels seus problemes, deixant a la casta feudal la resolució de les seues pròpies qüestions burgeses pel mètode de la guerra. El desenvolupament social enfrontà el proletariat amb el problema de la revolució. Eludint la revolució, els reformistes van ser obligats a usar el mateix procediment de decadència històrica que la burgesia liberal. Els reformistes també van deixar açò a les seues classes governants, que és la mateixa casta feudal, per tal de resoldre el problema proletari pel mètode de la guerra. Però açò posa fi a l'analogia.

La creació d'estats nacionals resolgué, vertaderament, el problema burgès per un llarg període, i les llargues sèries de guerres colonials, que s'entaularen després del 1871, finiren el període, eixamplant el terreny del desenvolupament de les forces capitalistes. El període de les guerres colonials menades pels estats nacionals portà a la present guerra dels estats nacionals... per les colònies. Després que totes les endarrerides porcions de la terra han estat repartides entre els estats capitalistes, no quedà res per aquests estats, que han arribat a arrabassar-se les colònies els uns als altres.

“La gent no havia de parlar [diu Georg Irmer], com si fóra una cosa provada que la nació alemanya ha arribat massa tard per a rivalitzar en la economia mundial i en el domini del món perquè el món ha estat ja repartit. ¿És que la terra no ha estat repartida una vegada i una altra en totes les èpoques de la història?”

Però un nou repartiment de colònies entre els països capitalistes, no eixampla la base d'un desenvolupament capitalista. El guany d'un país significa la pèrdua d'un altre. D'acord amb açò, pot establir-se una mitigació temporal dels conflictes de classes en Alemanya, només amb una intensificació extrema de la lluita de classes a França i Anglaterra i viceversa.

Un factor addicional de decisiva importància, és el despertar capitalista en les mateixes colònies, a les quals la guerra present ha de donar un poderós ímpetu. Qualsevol que siga el fi d'aquesta guerra, les bases imperialistes per a el

capitalisme europeu no seran eixamplades, sinó estretides. Per això és doncs que la guerra, no resol la qüestió del treball sobre una base imperialista sinó que, per contra, la intensifica, posant en aquesta alternativa al món capitalista:

Guerra permanent o revolució

Si la guerra escapà del domini de la Segona Internacional, les seues conseqüències immediates escaparan del domini de la burgesia del món sencer. Nosaltres, revolucionaris socialistes, no volíem la guerra. *Però no li tenim por.* Nosaltres no ens lliurem a la desesperació pel fet que la guerra va desfer la Internacional. La història ha disposat ja de la Internacional.

L'època revolucionària crearà noves formes d'organització fora dels recursos inextingibles del socialisme proletari, noves formes que seran iguals a la grandesa de les noves tasques. Per a aquest treball, nosaltres ens aprestarem de seguida entre el boig martelleig de les metralladores, l'esfondrament de catedrals i el patriòtic udol dels xacals capitalistes. Mantindrem clares les nostres imaginacions entre aquesta infernal música de mort, mantindrem la nostra aclarida visió.

Nosaltres ens sentim com l'única força creadora del futur. Ja n'hi ha allà molts de nosaltres, molts més del que puga semblar. Demà n'hi hauran més que avui. Despús-demà, milions s'aixecaran sota la nostra bandera, milions que avui mateix, seixanta-set anys després del *Manifest comunista*, no tenen que perdre una altra cosa que les seues cadenes.